

Rapport

Kommunernes perspektiver på centrale udfordringer på voksensocialområdet

Katrine Iversen, Didde Cramer Jensen, Mathias Ruge og Mads Thau

Kommunernes perspektiver på centrale udfordringer på voksensocialområdet.

© VIVE og forfatterne, 2018

e-ISBN: 978-87-7119-551-4

Forsidefoto: Lars Degnbol

Projekt: 301105

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Socialstyrelsen har i forbindelse med udarbejdelse af Socialpolitisk Redegørelse 2018 ønsket en undersøgelse af kommunernes behov for viden og faglig understøttelse på voksensocialområdet. Undersøgelsen bidrager med systematisk viden om kommunernes udfordringer relateret til det at levere virksomme sociale indsatser. Undersøgelsen understøtter på den måde Socialstyrelsens arbejde med at fremme en mere vidensbaseret socialpolitik.

Socialstyrelsen har bedt VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd om at gennemføre en analyse baseret på en række interview, der etablerer fokus og tematikker, og en efterfølgende landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, som afdækker kommunernes behov og aktuelle udfordringer på voksensocialområdet. Spørgeskemaundersøgelsen bidrager til at skabe et systematisk og nationalt dækkende datagrundlag, som kan underbygge politiske og administrative beslutningsoplæg om prioriteringer på voksensocialområdet og samtidig understøtte praksisnære og virksomme sociale indsatser til gavn for kommuner og borgere.

I denne rapport præsenterer vi resultaterne af VIVEs undersøgelse af kommunernes perspektiver på centrale udfordringer på voksensocialområdet.

VIVE ønsker at takke de kommuner og interessenter, som har stillet op til interview i forbindelse med gennemførelsen af forundersøgelsen, samt alle de kommuner, som har bidraget gennem besvarelsen af den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse. Derudover skal der lyde en særlig tak til undersøgelsens interessentfølgegruppe, som har omfattet repræsentanter fra en række kommuner og KL.

Vibeke Normann Andersen
Forsknings- og analysechef for VIVE Styring og ledelse
2018

Indhold

Sammenfatning	5
1 Indledning.....	9
1.1 Baggrund for undersøgelsen	9
1.2 Det overordnede undersøgelsesdesign	9
2 Foranalysen.....	12
2.1 Formål	12
2.2 Interview og bearbejdning.....	12
2.3 Resultaterne af forundersøgelsen	14
3 Spørgeskemaundersøgelsen	16
3.1 Formål	16
3.2 Dataindsamling og spørgeskema	16
3.3 Resultater for området for borgere med psykiske vanskeligheder	18
3.4 Resultater for området for voksne borgere med handicap	24
3.5 Resultater for området for udsatte voksne.....	29
3.6 Resultater for den tværgående målgruppe af borgere på voksenalderen der bliver ældre	33
4 Centrale indsatsområder på voksenalderen	38
4.1 Hvor er udfordringerne på voksenalderen størst?.....	38
4.2 Kommunale udfordringer og understøttelsesbehov: Et samlet overblik	40
Litteratur	43
Bilag 1 Metodebilag.....	44
Bilag 2 Udvalgelse af respondenter til semi-strukturerede interview	49
Bilag 3 Interviewguide til semi-struktureret interview	50
Bilag 4 Katalog over identificerede kommunale udfordringer	52
Bilag 5 Litterær kvalificering af udfordringer	54
Bilag 6 Udledning af tematikker som grundlag for spørgeskemaundersøgelsen.....	56
Bilag 7 Spørgeskema	57
Bilag 8 Beregning af sammenhængsmål	95

Sammenfatning

Socialstyrelsen har i forbindelse med udarbejdelsen af Socialpolitisk Redegørelse 2018 ønsket at få gennemført en systematisk undersøgelse af kommunernes behov for viden og faglig understøttelse på voksensocialområdet. Formålet med undersøgelsen er at skabe et datainformeret grundlag om kommunernes udfordringer med at levere virksomme sociale indsatser, som kan bidrage til fremtidige politiske og administrative beslutningsoplæg om prioritering af midler til at udvikle en vidensbaseret socialpolitik på voksensocialområdet.

VIVE gennemfører to delundersøgelser for Socialstyrelsen: en interviewbaseret foranalyse, der etablerer fundamentet for den samlede analyses fokus og tematikker, og en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, der afdækker kommunernes aktuelle udfordringer og behov på voksensocialområdet.

Kort om undersøgelsen

VIVEs opgave er at afdække de udfordringer, som kommunerne oplever i forhold til at implementere og levere virksomme indsatser på voksensocialområdet. Det betyder, at fokus ligger på kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet med de faglige aspekter af anvendte sociale indsatser og ikke på de udfordringer, kommunerne måtte opleve i forhold til fx økonomi og juridiske forhold. Det betyder også, at fokus alene ligger på at beskrive de udfordringer, kommunerne har i at føre en vidensbaseret politik på voksenspecialområdet. Spørgsmålene om, hvorfor problembilledet ser ud, som det gør, og hvad løsningerne kunne være, ligger i Socialstyrelsens videre arbejde med resultaterne af VIVEs undersøgelse.

Foranalysen er gennemført som en interviewundersøgelse blandt udvalgte kommunale repræsentanter med henblik på at identificere kommunernes aktuelle udfordringer i leveringen og tilrettelæggelsen af virksomme sociale indsatser. De i foranalysen identificerede udfordringer er herefter kvalificeret gennem inddragelse af en interessentfølgegruppe, eksperter på voksensocialområdet og aktuel viden om de identificerede udfordringer. Spørgeskemaundersøgelsen er udarbejdet på baggrund af resultaterne af foranalysen og afdækker udbredelsen af de identificerede udfordringer på tværs af landets kommuner.

I spørgeskemaundersøgelsen afdækkes kommunernes udfordringer relateret til arbejdet med i alt otte specifikke undermålgrupper, fordelt på tre målgruppeområder samt en tværgående målgruppe på voksensocialområdet.

Inden for målgruppeområdet borgere med psykiske vanskeligheder undersøges undermålgrupperne:

- borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien
- unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)
- borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug).

Inden for målgruppeområdet for voksne borgere med handicap undersøges undermålgrupperne:

- unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug
- borgere med fysisk handicap, herunder både borgere med mindre og sværere fysisk handicap
- voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medført/erhvervet hjerneskade).

Inden for målgruppeområdet udsatte voksne undersøges undermålgrupperne:

- unge over 18 år med hashmisbrug
- unge hjemløse borgere.

Derudover undersøges den tværgående målgruppe af borgere på voksenalderen, der bliver ældre, og hvis somatiske vanskeligheder tiltager.

For hver af de ni undermålgrupper afdækkes det først, hvor udbredte og hvor store de oplevede udfordringer er i forhold til arbejdet med at levere en virksom social indsats. Dernæst afdækkes det, hvor stort et behov kommunerne oplever for ekstern understøttelse – fx fra Socialstyrelsen eller anden aktør – i forhold til at imødekomme udfordringerne. Som det tredje afdækkes det, hvad udfordringerne med en given målgruppe mere specifikt består af. Her spørges der til syv typer af udfordringer i arbejdet med at levere en virksom social indsats over for borgere på voksenalderen. De ni målgrupper og de syv typer af udfordringer er udledt på baggrund af fundene i foranalysen og afspejler henholdsvis de målgrupper, som kommunerne aktuelt oplever størst udfordringer med at levere en virksom social indsats til, og de typer af udfordringer, som kommunerne oplever i leveringen af en virksom social indsats. I undersøgelsen har VIVE også undersøgt, om der er systematisk forskel på, hvor store udfordringer og understøttelsesbehov kommunerne oplever afhængigt af kommunernes størrelse og deres ressourcepres på voksenalderen. Nedenfor præsenteres undersøgelsens hovedkonklusioner.

Hovedkonklusioner

I alt har 77 % af kommunerne deltaget i spørgeskemaundersøgelsen. Selvom der er spredning i kommunernes udfordringer og understøttelsesbehov, så er et hovedfund, at mellem 90 og 100 % af de kommuner, som har besvaret spørgeskemaet, oplever udfordringer i arbejdet med at levere virksomme sociale indsatser til de undermålgrupper, spørgeskemaundersøgelsen fokuserer på. Der også meget små forskelle i svarene fra fx store og små kommuner eller mellem kommuner under større og mindre ressourcepres. De udfordringer, der blev identificeret i foranalysen, er således meget udbredte på tværs af kommunerne.

Kommunerne er enige om, at der er udfordringer i arbejdet med alle de undersøgte undermålgrupper, men udfordringerne opleves som relativt større i arbejdet med nogle undermålgrupper end i arbejdet med andre. Et andet hovedfund er således, at kommunerne oplever størst udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for borgere med psykiske vanskeligheder. Kommunerne oplever næststørst udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for udsatte voksne samt den tværgående målgruppe af ældre borgere med somatiske vanskeligheder, mens de oplever mindst udfordringer i arbejdet med borgere med handicap.

På alle målgruppeområderne er der en positiv sammenhæng mellem, hvor store udfordringer kommunerne oplever i arbejdet med at levere en virksom indsats til de enkelte undermålgrupper, og de behov for ekstern understøttelse, de oplever at have brug for, for at kunne håndtere udfordringerne. Kommuner, der oplever store udfordringer i arbejdet med en given undermålgruppe, oplever således også et stort behov for ekstern understøttelse.

Kommunerne er også blevet bedt om at vurdere, hvilke tre undermålgrupper de oplever størst udfordringer i arbejdet med. Resultaterne viser her, at kommunerne oplever størst udfordringer i arbejdet med undermålgrupperne på målgruppeområdet for borgere med psykiske vanskeligheder. Det gælder henholdsvis borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien, borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx psykisk sygdom og samtidigt misbrug) samt unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsvne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd).

Et tredje hovedfund er, at de kommunale udfordringer på voksensocialområdet ser ud til at være drevet af nogle specifikke typer af udfordringer. På tværs af målgruppeområderne er billedet helt entydigt, at kommunerne oplever særlige udfordringer med koordinering på tværs af sektorer. Det kan fx dreje sig om tidlig udskrivning fra psykiatrien eller ønsket om en helhedsorienteret indsats på tværs af social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet. Også omlægning til tidlig og forebyggende indsats er en udfordring, der går på tværs af målgruppeområderne. For borgere med psykiske vanskeligheder og udsatte voksne oplever kommunerne også udfordringer i forhold til koordinering forvaltninger eller afdelinger imellem, mens manglende indsatser til målgruppen opleves som en udfordring på området for voksne borgere med handicap. I forhold til den tværgående målgruppe af ældre borgere med somatiske vanskeligheder på voksensocialområdet viser undersøgelsen, at kommunerne oplever konkrete udfordringer med at finde de rette indsatser til borgerne og med at løfte kompetence- og vidensniveauet hos de fagprofessionelle. Nedenfor uddybes hovedkonklusionerne for de enkelte målgruppeområder.

Området for borgere med psykiske vanskeligheder

Alle kommuner, der har besvaret spørgeskemaet, oplever enten mindre, ret store eller meget store udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for borgere med psykiske vanskeligheder. Faktisk oplever hele tre ud af fire kommuner meget eller ret store udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder. De største kommunale udfordringer ligger i arbejdet med borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien, og med borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug). Behovet for ekstern understøttelse er generelt højt på området, men kommunerne efterspørger særligt understøttelse til at håndtere udfordringerne i arbejdet relateret til borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)). De mest centrale udfordringer i kommunerne relaterer sig til koordinering på tværs af sektorer fx i forbindelse med tidlig udskrivning fra behandlingspsykiatrien, koordinering med beskæftigelsesområdet i forhold til unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer eller koordinering mellem psykiatrien og misbrugsområdet i forhold til borgere med psykisk lidelse og samtidigt misbrug.

Området for voksne borgere med handicap

Kommunernes udfordringer på området for voksne borgere med handicap er forskellige på tværs af målgrupperne. Knap to tredjedele af kommunerne oplever meget eller ret store udfordringer i arbejdet med unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug, mens kommunernes

oplevelse af udfordringerne relateret til arbejdet med borgere med fysisk handicap er væsentligt mindre. Kommunerne angiver, at det oplevede behov for understøttelse er størst i forhold til målgruppen unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug, hvor udfordringerne mere specifikt relaterer sig til behovet for tværfaglige løsninger, hvilket kræver koordinering på tværs af fagligheder, muligheder for tværfaglig sparring og kompetenceudvikling. Omvendt angiver kommunerne, at det oplevede behov for understøttelse er mindst for borgere med fysisk handicap, hvor udfordringerne mere specifikt relaterer sig til samarbejdet med beskæftigelsesområdet og borgernes pårørende, herunder i forbindelse med afklaring af borgernes funktionsniveau og støttebehov. Den mest centrale udfordring på tværs af målgrupperne på området for voksne borgere med handicap ligger ifølge kommunerne i at koordinere på tværs af sektorer.

Området for udsatte voksne

Lidt under halvdelen af kommunerne oplever meget eller ret store udfordringer på området for udsatte voksne. Både kommunernes oplevede udfordringer relateret til arbejdet med henholdsvis unge over 18 år med hashmisbrug og unge hjemløse borgere og deres behov for understøttelse til at imødekomme udfordringerne, er lige store på tværs af målgrupperne. De to mest centrale udfordringer for kommunerne relaterer sig mere specifikt til koordinering på tværs af sektorer samt i forhold til omlægning til tidlig og forebyggende indsats. For målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug relaterer de oplevede udfordringer sig fx til at få koordineret indsatsen på tværs af beskæftigelsesområdet, socialområdet og psykiatrien, så borgerne motiveres til en aktiv deltagelse, samt til, at de unge ofte ikke er motiverede for at komme ud af deres misbrug, hvilket vanskeliggør en tidlig indsats. I forhold til unge hjemløse borgere relaterer de oplevede udfordringer sig til, at de unge ofte har været sofa-surfere et stykke tid, inden hjemløsheden blev et problem, og kommunerne derfor sent bliver opmærksomme på dem, samt det, at det er vanskeligt at finde billige boliger til målgruppen.

Ældre borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre

Lidt over halvdelen af kommunerne oplever meget eller ret store udfordringer i forbindelse med, at borgerne på voksensocialområdet bliver ældre og får flere somatiske vanskeligheder. Kommunernes behov for understøttelse er for denne målgruppe lavere end behovet for understøttelse i forhold til området for borgere med psykiske vanskeligheder, men større end behovet for understøttelse i forhold til området for voksne borgere med handicap samt området for udsatte voksne. De mest centrale udfordringer relateret til arbejdet med borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre, ligger i koordinering på tværs af sektorer, herunder mere specifikt koordinering med sundhedsområdet, samt manglende kompetencer og viden på området. I modsætning til de øvrige målgruppeområder er der forskel på tværs af kommunerne både i forhold til størrelsen af udfordringerne og behovet for understøttelse, således at borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre, fylder mere i kommuner med mindre ressourcepres.

1 Indledning

1.1 Baggrund for undersøgelsen

I forbindelse med udarbejdelsen af Socialpolitisk Redegørelse 2018 har VIVE for Socialstyrelsen gennemført en undersøgelse af kommunernes behov for viden og faglig understøttelse på voksenalområdet. Ønsket er at føre en vidensbaseret socialpolitik, og undersøgelsen skal bidrage med viden om kommunernes udfordringer relateret til det at levere virksomme sociale indsatser.

Socialstyrelsen har bedt VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (herefter VIVE) om at gennemføre en interviewbaseret foranalyse, der etablerer fundamentet for den samlede analyses fokus og tematikker, og dernæst gennemføre en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, som afdækker kommunernes behov og aktuelle udfordringer på voksenalområdet. Spørgeskemaundersøgelsen skal bidrage til at skabe et systematisk og nationalt dækkende datagrundlag, som kan underbygge politiske og administrative beslutningsoplæg om prioriteringer på voksenalområdet og samtidig understøtte praksisnære og virksomme sociale indsatser til gavn for kommuner og borgere. VIVEs undersøgelse er gennemført som en deskriptiv kortlægning, og den afdækker derfor ikke årsagerne til kommunernes oplevede udfordringer. Det videre arbejde i forhold til at undersøge årsagsforklaringerne nærmere samt at gennemføre en analyse og vurdering af behovet for udvikling og viden på voksenalområdet er en del af Socialstyrelsens videre arbejde.

Denne rapport præsenterer resultaterne af VIVEs undersøgelse med fokus på at belyse følgende spørgsmål:

- Hvilke udfordringer oplever kommunerne på voksenalområdet?
- Hvor udbredte er udfordringerne på tværs af kommunerne?
- Er udfordringerne større i arbejdet med nogle målgrupper end andre?
- Hvor stort er kommunernes behov for understøttelse i forhold til at håndtere udfordringerne?
- Er der variation kommunerne imellem?

1.2 Det overordnede undersøgelsesdesign

Overordnet set består undersøgelsen af to dele: en foranalyse og en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse.

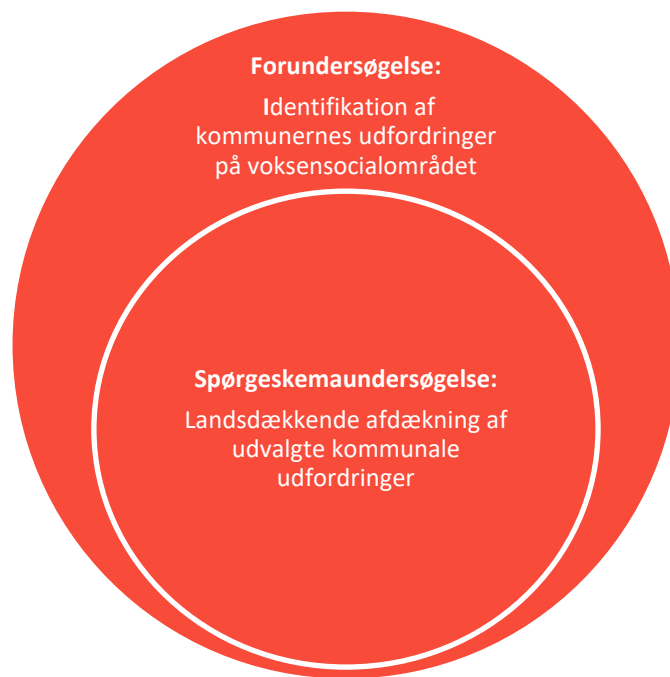
Foranalysen er gennemført som en interviewundersøgelse blandt udvalgte kommunale repræsentanter med henblik på at identificere kommunernes aktuelle udfordringer i leveringen af virksomme sociale indsatser. De i foranalysen identificerede udfordringer er herefter tematiseret og kvalificeret gennem inddragelse af undersøgelsens interessentfølgegruppe, eksperter på voksenalområdet og aktuel viden om de identificerede udfordringer. Den nærmere metode og proces er beskrevet i kapitel 2.

Spørgeskemaundersøgelsen er udarbejdet på baggrund af fundene i foranalysen og afdækker udbredelsen af de identificerede udfordringer på tværs af landets kommuner. Derudover belyser den, hvor store kommunernes oplevede udfordringer er, hvilke typer af udfordringer kommunerne oplever, samt kommunernes behov for ekstern understøttelse i forhold til at imødekomme udfordringerne. På baggrund af kommunernes besvarelse af spørgeskemaet og udvalgte baggrundsvariable

er det endvidere undersøgt, om der er systematisk forskel på oplevede udfordringer på tværs af kommunerne. Kapitel 3 uddyber de metodiske valg nærmere.

Det overordnede design i undersøgelsen er illustreret i Figur 1.1.

Figur 1.1 Fokus i undersøgelsens to dele

Note: Spørgeskemaundersøgelsen er designet på baggrund af resultaterne fra forundersøgelsen.

1.2.1 Afgræsning af undersøgelsen og fortolkning af resultaterne

VIVEs undersøgelse afdækker de udfordringer, som kommunerne oplever i forhold til at levere og implementere virksomme indsatser på voksensocialområdet. Det betyder, at fokus i undersøgelsen er kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet med de faglige aspekter i de anvendte sociale indsatser. Undersøgelsen afdækker således ikke udfordringer, som kommunerne måtte opleve eksempelvis i forhold til økonomi og juridiske anliggender. VIVEs undersøgelse afdækker derfor ikke alle kommunernes udfordringer på voksensocialområdet, men er afgrænset til at skabe det vidensgrundlag, Socialstyrelsen har brug for i sit videre arbejde med at udvikle og understøtte en virksom socialpolitik.

I fortolkningen af undersøgelsens resultater er det væsentligt at holde sig for øje, at man ikke med denne undersøgelse kan konkludere at de områder, hvor kommunerne oplever mindre udfordringer, er områder, hvor der ikke er brug for udvikling. Der vil være kommuner, som i et eller andet omfang oplever udfordringer i arbejdet med alle de undersøgte undermålgrupper. Det, som undersøgelsen kan, er at give et billede af, hvor udbredte de undersøgte udfordringer er på tværs af kommunerne, samt hvor udfordringerne er størst. Tilsvarende er det væsentligt at være opmærksom på, at målgrupper, hvor kommunerne angiver at opleve mindre udfordringer i forhold til de typer af udfordringer, der spørges til, godt kan opleve store udfordringer i arbejdet med målgrupperne på områder, der ikke spørges til, fx i forhold til økonomi, aktivitetsstigninger og juridiske anliggender.

1.2.2 Et generisk redskab

Det har været centralt i udviklingen af undersøgelsesdesignet at skabe et design, som også kan anvendes på andre områder end voksenalområdet. Det samlede design udgør således et generisk redskab, som med mindre justeringer vil kunne genanvendes på et senere tidspunkt for at følge udviklingen på voksenalområdet eller anvendes på andre fag- eller indsatsområder. Den samlede metodiske tilgang bag undersøgelsen udfoldes i detaljer i Bilag 1, mens kapitel 2 og 3 præsenterer den mest centrale information.

2 Foranalysen

2.1 Formål

Foranalysen har til formål at indkredse kommunernes aktuelle udfordringer på voksenalderen, så de betegner relativt afgrænsede problematikker, der kan anvendes som grundlag for udviklingen af den efterfølgende spørgeskemaundersøgelse.

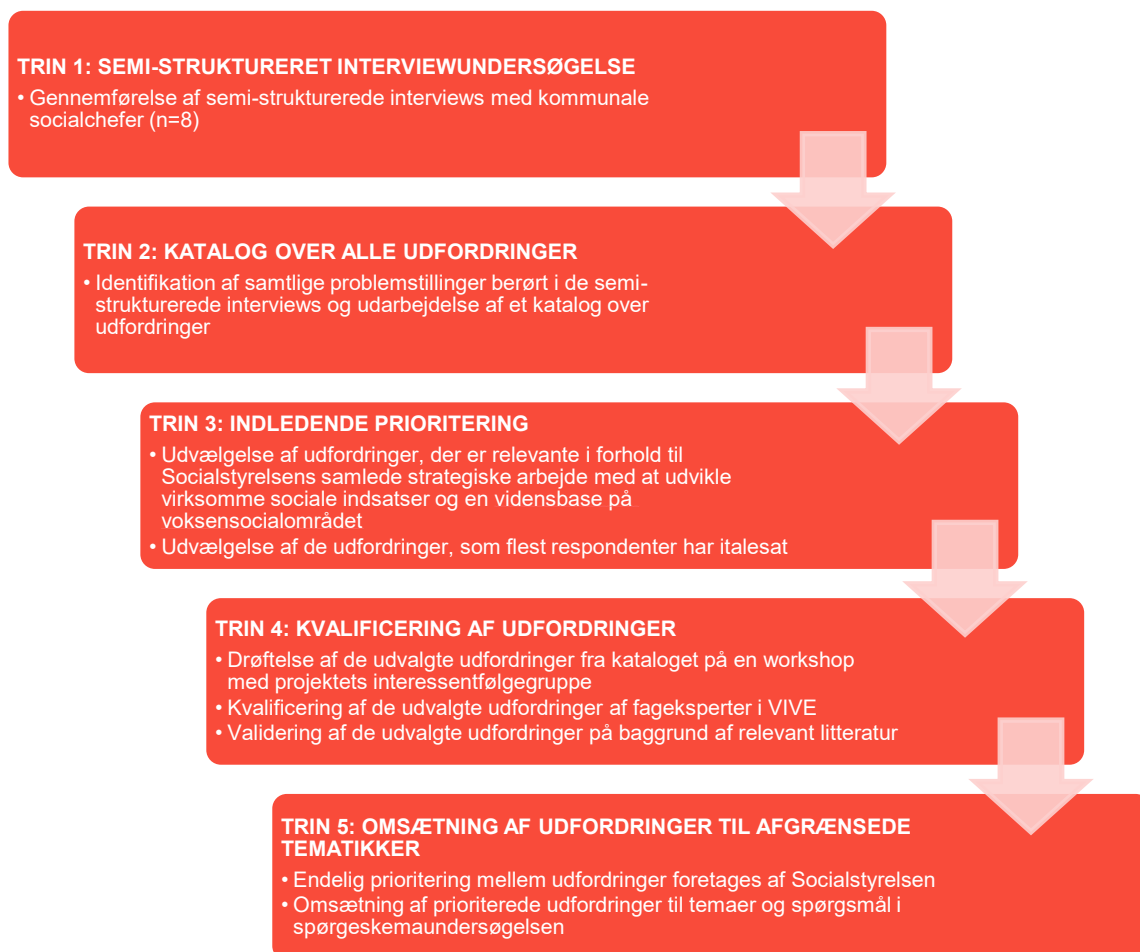
Dette kapitel skitserer den metodiske tilgang i foranalysen og giver et indblik i identifikationen af kommunernes aktuelle udfordringer i leveringen af virksomme sociale indsatser.

2.2 Interview og bearbejdning

Foranalysen består af flere trin i forløbet fra gennemførelse af semi-strukturerede interview til omsætning af identificerede, kvalificerede og prioriterede udfordringer til tematikker som grundlag for spørgeskemaundersøgelsen.

I alt har der været fem trin, som er illustreret i Figur 2.1. Processen beskrives kort nedenfor, mens detaljerne i den metodiske tilgang er uddybet i Bilag 1 til Bilag 5.

Figur 2.1 Trinmodel for foranalysen

2.2.1 Interview med kommunale social- og fagchefer

Med henblik på at identificere og indkredse de udfordringer, kommunerne aktuelt oplever på voksensocialområdet, er der indledningsvist udført semi-strukturerede interview med social- og fagchefer fra otte kommuner samt repræsentanter fra henholdsvis KL og Socialchefforeningen. Social- og fagcheferne er udvalgt på baggrund af et ønske om at opnå maksimal variation på parametre, der potentielt kan have indvirkning på kommunernes oplevelse af udfordringer på voksensocialområdet (en oversigt over udvalgte kommuner og variation i karakteristika fremgår af Bilag 2). Parametrene er:

- kommunernes indbyggertal
- udgiftspresset på voksensocialområdet
- udgiftsbehovet på voksensocialområdet
- organisatoriske forhold i form af kommunernes overordnede administrative struktur
- geografisk placering
- land- og bykommuner.

Hensigten med interviewene har været at få kendskab til så bredt et udsnit som muligt af de udfordringer, kommunerne oplever i arbejdet med at levere virksomme sociale indsatser. Fokus i interviewene har således været at få afdækket de forskellige udfordringer, kommunerne står over for i bredden fremfor i dybden. Der er valgt en semi-struktureret interviewtilgang for at sikre fleksibilitet over for variationen kommunerne imellem. Dette er afgørende for at sikre, at undersøgelsen favner bredden i den kommunale virkelighed og skaber et solidt og fagligt fundament for udarbejdelse af spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen. Den anvendte interviewguide findes i Bilag 3.

Viden fra de semi-strukturerede interview er blevet bearbejdet via en systematisk registrering. Den systematiske registrering af udfordringer er opgjort pr. interviewperson, hvilket har gjort det muligt at rangere udfordringerne baseret på, hvor hyppigt en udfordring omtales som væsentlig, og derved pege på de hyppigst fremkomne udfordringer på tværs af kommunerne. På baggrund af datamaterialet fra de semi-strukturerede interview er der udarbejdet et katalog over 28 udfordringer, som kommunerne oplever på voksensocialområdet, samt deres væsentlighed. Kataloget fremgår af Bilag 4.

2.2.2 Indkredsning af udfordringer og videre kvalificering

Kataloget over identificerede udfordringer på voksensocialområdet spænder bredt i sit omfang og sin karakter, hvorfor der har været behov for en indkredsning og kvalificering, førend udfordringerne har kunnet omsættes til tematikker i den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse.

Indkredsning af udfordringerne er foretaget med udgangspunkt i, at undersøgelsens fokus er at bidrage med viden om kommunernes udfordringer i forhold til at levere og implementere virksomme sociale indsatser og herunder belyse, hvor kommunerne har størst behov for understøttelse i dette arbejde. I samarbejde med Socialstyrelsen er der således foretaget en udvælgelse af udfordringer, der er centrale for det strategiske udviklingsarbejde i forhold til at føre en vidensbaseret socialpolitik. Omvendt er der også foretaget et fravalg af udfordringer, herunder fx udfordringer, der relaterer sig til manglen på gode data til benchmarking på tværs af kommunerne, udfordringer relateret til aktivitetsstigninger i målgrupperne samt udfordringer, der relaterer sig til økonomi og juridiske forhold. Undersøgelsen afdækker derfor ikke alle kommunernes udfordringer i arbejdet med at levere virksomme sociale indsatser, men er afgrænset, så den skaber det vidensgrundlag, Socialstyrelsen har brug for i sin videre analyse samt i det videre strategiske arbejde på området.

I kvalificeringen af de identificerede udfordringer er udvalgte udfordringer drøftet med undersøgelsens interessentfølgegruppe på en workshop afholdt i Odense den 25. april 2018. Interessentfølgegruppen består af repræsentanter fra KL og Socialchefforeningen samt direktører og social- og fagchefer fra en række danske kommuner. Hensigten med workshoppen var at få nuanceret og uddybet de i interviewene identificerede udfordringer. En yderligere kvalificering af udfordringerne er endvidere foretaget af VIVE på baggrund af aktuel litteratur og aktuelle udgivelser på området. I denne del af processen er der foretaget en struktureret gennemgang af nyligt gennemførte danske analyser og centrale policydokumenter på voksenalområdet med henblik på yderligere at uddybe og nuancere udfordringerne samt for at vurdere udfordringernes væsentlighed på tværs af de danske kommuner. For hver af de prioriterede udfordringer er det undersøgt, om den pågældende udfordring optræder i en eller flere af de litterære materialer. På den måde har det været muligt at belyse, om udfordringerne har en bred almen relevans på tværs af kommunerne, samt om udfordringerne er tilstrækkeligt belyst gennem interviewmaterialet. En oversigt over kvalificeringen fremgår af Bilag 5.

På baggrund af de kvalificerede udfordringer har Socialstyrelsen foretaget en endelig udvælgelse af de udfordringer, der afdækkes spørgeskemaundersøgelsen. Socialstyrelsens udvælgelse er foretaget på basis af følgende relevanskriterier¹:

- at udfordringerne er relevante i forhold til Socialstyrelsens samlede strategiske arbejde med udvikling af virksomme sociale indsatser og vidensunderstøttelse på det sociale område
- at udfordringerne viste sig relevante på tværs af interviewene, litteraturvalideringen og Socialstyrelsens kobling til indsatsområder.

2.3 Resultaterne af forundersøgelsen

På baggrund af resultaterne af foranalysen er der identificeret ni undermålgrupper på voksenalområdet, som kommunerne oplever udfordringer med at levere en virksom social indsats til, samt syv typer af udfordringer, som kommunerne oplever i arbejdet med at levere og implementere virksomme sociale indsatser. De ni undermålgrupper og de syv typer af udfordringer danner tilsammen grundlaget for udviklingen af spørgeskemaundersøgelsen. Grundlaget for spørgeskemaundersøgelsen er yderligere er kvalificeret af en række forskere og analytikere ved VIVE med stor indsigt i voksenalområdet.

De ni målgrupper fremgår af Tabel 2.1 nedenfor, mens de syv typer af udfordringer fremgår af Tabel 2.2. En detaljeret oversigt over udledningen af de ni målgrupper og de syv typer af udfordringer fremgår af Bilag 6.

¹ Udvalgelseskriterierne er formuleret af Socialstyrelsen.

Tabel 2.1 Målgrupper identificeret i forundersøgelsen

Området for borgere med psykiske vanskeligheder:

- Borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien
- Unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)
- Borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug).

Området for voksne borgere med handicap:

- Unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug
- Borgere med fysisk handicap, herunder både borgere med mindre og borgere med sværere fysisk handicap
- Voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerneskade).

Området for udsatte voksne:

- Unge over 18 år med hashmisbrug
- Unge hjemløse borgere.

Tværgående for voksenalderens målgrupper:

- Borgerne på det specialiserede socialområde for voksne, der bliver ældre, og hvis fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager.

Kilde: VIVEs bearbejdning af udfordringer til tematikker.

Tabel 2.2 Typer af udfordringer identificeret i forundersøgelsen

Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:

- Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb
- Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd.

Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:

- Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger
- Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning.

Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:

- Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger
- Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder
- Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet.

Udfordringer med kompetencer og viden:

- Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen
- Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen
- Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen.

Udfordringer med indsatser til målgruppen:

- Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen.

Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:

- Fx implementering af koordinerende sagsbehandler
- Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery
- Fx implementering af metoder.

Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:

- Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing
- Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser.

Kilde: VIVEs bearbejdning af udfordringer til tematikker.

3 Spørgeskemaundersøgelsen

3.1 Formål

Spørgeskemaundersøgelsen har til formål at tilvejebringe systematisk og landsdækkende viden om kommunernes centrale udfordringer på voksensocialområdet på baggrund af de målgrupper og typer af udfordringer, som er identificeret i forundersøgelsen.

Dette kapitel giver en kort beskrivelse af dataindsamlingen og spørgeskemaet og præsenterer resultater omkring følgende:

- Udbredelsen af udfordringerne på tværs af kommunerne
- Størrelsen af de udfordringer, kommunerne oplever i arbejdet med voksensocialområdet målgrupper
- Størrelsen på det understøttelsesbehov, kommunerne oplever i forhold til at håndtere udfordringerne
- Sammenhængen mellem størrelsen på udfordringerne og understøttelsesbehovet for den enkelte kommune
- Systematiske kommuneforskelle i udfordringer og understøttelsesbehov
- Kendetegn ved udfordringerne i arbejdet med de enkelte målgrupper.

3.2 Dataindsamling og spørgeskema

Spørgeskemaet er udsendt til 94 kommuners social- eller fagchefer, da disse både besidder strategisk og konkret indsigt i udfordringerne for den enkelte og på tværs af de forskellige målgrupper på voksensocialområdet.² I alt har 73 kommuner besvaret hele spørgeskemaet, hvilket giver en meget høj svarprocent på 77,7. Derudover har otte kommuner delvist besvaret spørgeskemaet, hvilket svarer til yderligere 8,5 %. Disse besvarelser er anvendt i analyserne i det omfang, at det har været muligt. Svarprocenten for de enkelte spørgsmål er således mellem 77,7 og 86,2 % og betyder, at resultaterne kan generaliseres på tværs af kommunerne.

Spørgeskemaet fokuserer på de ni målgrupper på voksensocialområdet, som forundersøgelsen identificerede (se Tabel 2.1). Spørgeskemaet afdækker de udfordringer, kommunerne oplever i arbejdet med målgrupperne, og hvad udfordringerne mere specifikt relaterer sig til. Hvad kommunernes udfordringer mere specifikt relaterer sig til, er undersøgt igennem et generisk spørgsmålsbatteri udviklet på baggrund af de forskellige typer af udfordringer identificeret i forundersøgelsen (se Tabel 2.2). I forundersøgelsen er de forskellige typer af udfordringer ofte alene italesat i forhold til en eller to målgrupper, men fordelingen ved at udarbejde et generisk spørgsmålsbatteri på baggrund af alle de identificerede typer af udfordringer er, at der kan gennemføres en bredere landsdækkende undersøgelse af, om de forskellige typer af udfordringer går igen eller adskiller sig på tværs af de målgrupper, der undersøges. Undersøgelsen af, hvilke typer af udfordringer kommunerne oplever i arbejdet med målgrupperne, er illustreret i Figur 3.1. VIVE undersøger også kommunernes behov for ekstern understøttelse til at imødekomme udfordringerne.

² På baggrund af kommunalreformen i 2007 indgik fire kommuner forpligtende samarbejder med en nabokommune på en eller flere kommunale ansvarsområder, herunder det specialiserede socialområde for voksne, for at kunne fortsætte som selvstændige kommuner. Det betyder, at disse fire kommuner ikke er udførende på det specialiserede voksenområde, og at området varetages af en større nabokommune. Disse fire kommuner indgår derfor ikke som respondenter i spørgeskemaundersøgelse, da de hverken har det strategiske eller det udførende ansvar for det specialiserede voksensocialområde.

Alle spørgsmålene er stillet på en 4-punkts Likert-skala med varierende ordlyd. En neutral midterkategori er udeladt for at tilskynde respondenterne til at tilkendegive, om der er udfordringer og behov for understøttelse eller ej, frem for at vælge det neutrale svar. Spørgeskemaet indeholder herudover en række åbne spørgsmål, hvor respondenterne kan uddybe de udfordringer, der specifikt spørges til, eller beskrive andre oplevede udfordringer. Spørgeskemaet afsluttes med, at respondenterne bliver bedt om at vurdere, hvilke tre af de ni målgrupper kommunen oplever størst udfordringer i arbejdet med.

Figur 3.1 Grundlag for spørgeskemaundersøgelsen

I de følgende afsnit præsenteres resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen for hvert af de tre målgruppeområder – borgere med psykiske vanskeligheder, voksne borgere med handicap og udsatte voksne – samt resultaterne for den tværgående målgruppe af borgere på voksensocialrådet, som bliver ældre, og hvis somatiske vanskeligheder tiltager. I det efterfølgende kapitel 4 præsenteres en tværgående analyse af de samlede resultater af spørgeskemaundersøgelsen, herunder også resultatet af kommunernes prioritering af, hvilke målgrupper de oplever størst udfordringer i arbejdet med.

3.3 Resultater for området for borgere med psykiske vanskeligheder

Foranalysen viste, at kommunerne særligt oplever udfordringer relateret til arbejdet med tre målgrupper på området for borgere med psykiske vanskeligheder. Det drejer sig om:

- Borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien
- Unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)
- Borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug).

Hovedpointerne fra spørgeskemaundersøgelsen på området for borgere med psykiske vanskeligheder fremgår af boksen nedenfor.

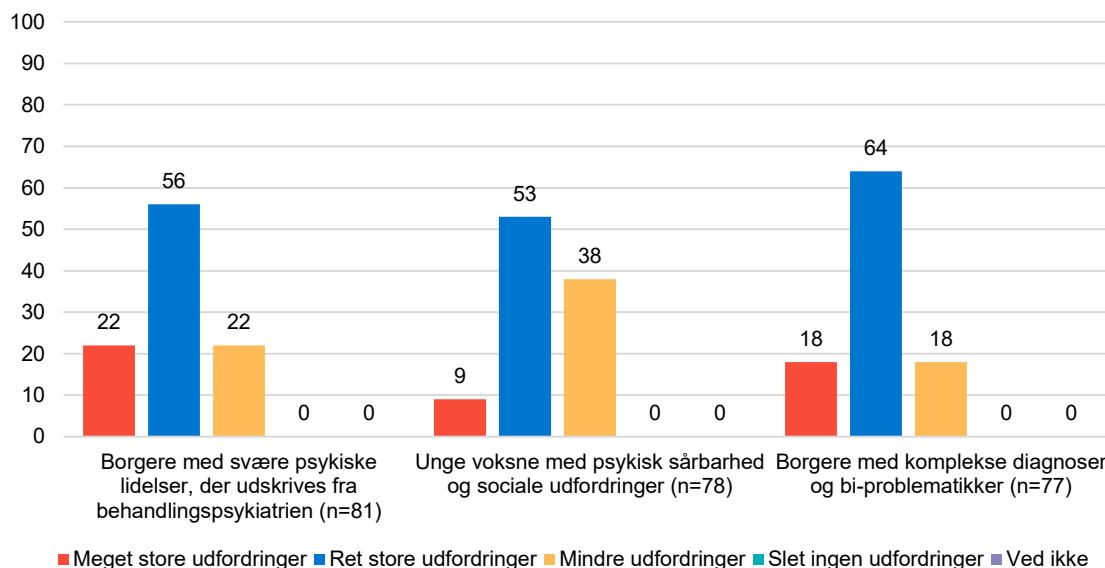
Hovedpointer fra området for borgere med psykiske vanskeligheder:

- Næsten tre ud af fire kommuner har meget eller ret store udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder.
- De største kommunale udfordringer ligger i arbejdet med borgere med svære psykiske lidelser og borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)).
- Behovet for ekstern understøttelse er generelt højt på området, men kommunerne efterspørger især understøttelse til at håndtere borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker.
- Den mest centrale udfordring for kommunerne ligger i koordineringen på tværs af sektorer ved fx tidlig udskrivning fra psykiatrien.

3.3.1 Kommunernes udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder

I forhold til kommunernes oplevede udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder viser resultaterne, at der på tværs af kommunerne opleves store udfordringer i arbejdet med alle tre målgrupper. Som Figur 3.2 viser, angiver cirka tre ud af fire kommuner, at de oplever enten meget store eller ret store udfordringer i arbejdet med målgrupperne. Samtidig er der ingen kommuner, der angiver, at de ikke oplever udfordringer i arbejdet med målgrupperne. Der er dog også forskelle i graden af oplevede udfordringer i forhold til de forskellige målgrupperne. Fx angiver 38 % af kommunerne, at de oplever mindre udfordringer i arbejdet med målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, mens henholdsvis 18 og 22 % af kommunerne angiver, at de oplever mindre udfordringer i arbejdet med de to øvrige målgrupper. Der er således væsentlige kommunale udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder, men de er størst i forhold til målgrupperne borgere med svære psykiske lidelser og borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)).

Figur 3.2 Graden af udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for borgere med psykiske vanskeligheder (procentvise andele)

Note: Spørgsmålsformuleringer i spørgeskemaet: Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen:

- borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien?
- unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)?
- borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

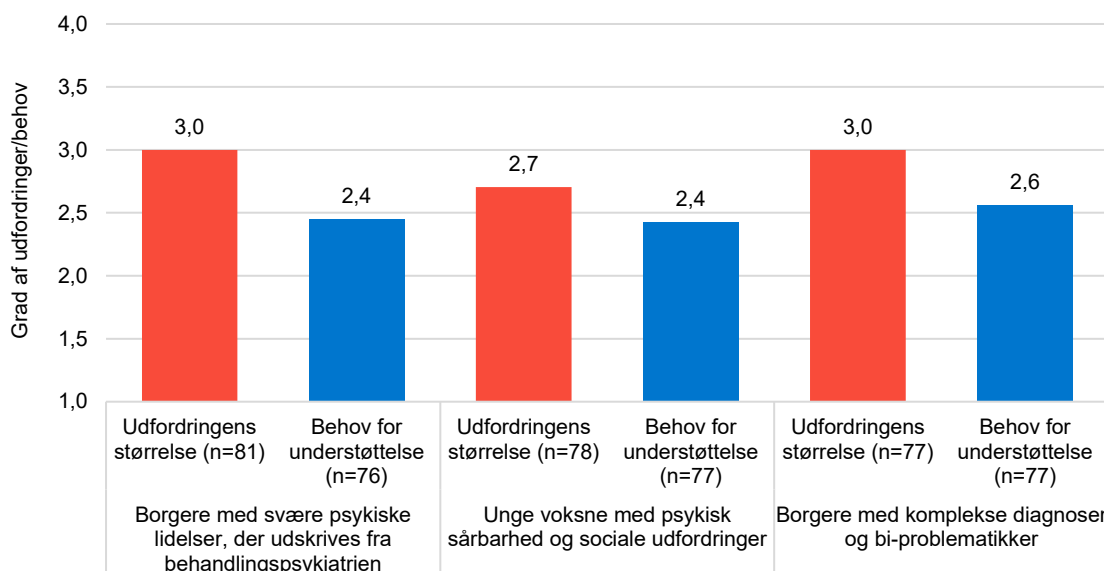
3.3.2 Kommunernes behov for understøttelse på området for borgere med psykiske vanskeligheder

Ud over kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet med henholdsvis borgere med svære psykiske lidelser, unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer og borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)) er kommunernes også blevet spurgt, om de har behov for ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Figur 3.3 nedenfor viser gennemsnitsværdien for, hvor stort kommunernes oplevede behov for ekstern understøttelse er. Skalaen løber fra 1 "slet intet behov" til 4 "meget stort behov". Figuren viser også den gennemsnitlige størrelse på kommunernes oplevede udfordringer for at gøre det enkelt at sammenligne dette med behovet for understøttelse. Det er vigtigt at bemærke, at analysen ikke er et udtryk for den enkelte kommunes oplevelse af udfordringer og behov for understøttelse, men derimod udtryk for den gennemsnitlige oplevelse på tværs af kommunerne.

Resultaterne viser, at kommunerne oplever et relativt stort behov for ekstern understøttelse i forhold til at imødekomme udfordringerne i arbejdet med alle tre undersøgte målgrupper inden for området borgere med psykiske vanskeligheder. Det ses dog også, at kommunerne generelt vurderer behovet for understøttelse på tværs af målgrupperne en smule lavere sammenlignet med udfordringernes størrelse. En yderligere sammenligning viser, at selvom kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet med borgere med svære psykiske lidelser og borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)) er lige store (gennemsnit = 3,0), så er behovet for ekstern understøttelse en smule større i forhold til sidstnævnte målgruppe – altså borgere med flere problematikker, der skal håndteres samtidigt (gennemsnit = 2,6). Desuden viser en sammenligning, at selvom

kommunernes udfordringer i arbejdet med unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer er lavere end de to andre målgrupper, så er det for denne målgruppe, at kommunerne oplever det største behov for støtte set i forhold til deres vurdering af udfordringens størrelse.

Figur 3.3 Gennemsnit af udfordringens størrelse og behovet for ekstern understøttelse på området for borgere med psykiske vanskeligheder (gennemsnitsværdier)

Note: Spørgsformuleringer i spørgeskemaet: Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen:

- borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien?
- unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentligt nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)?
- borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)?

Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer og meget stort behov for understøttelse = 4, ret store udfordringer og ret stort behov for understøttelse = 3, mindre udfordringer og mindre behov for understøttelse = 2, slet ingen udfordringer og slet intet behov for understøttelse = 1. Respondenter, der svarer "ved ikke" er frasorteret.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

Selvom både kommunernes udfordringer og behovene for understøttelse er relativt store på området for borgere med psykiske vanskeligheder, er der ikke nødvendigvis en sammenhæng sådan, at de kommuner, der oplever størst udfordringer i arbejdet med en konkret målgruppe, også er dem, der oplever det største behov for ekstern understøttelse. Man kan således forestille sig, at nogle kommuner, til trods for at opleve store udfordringer, ikke oplever et behov for understøttelse, mens andre kommuner, trods begrænsede udfordringer, oplever et stort behov for ekstern understøttelse. For at undersøge sammenhængen er der foretaget en beregning af sammenhængsmålet Pearson's *r*. Værdierne for de beregnede sammenhænge fremgår af Bilag 8.

Analysen viser, at der er positiv sammenhæng mellem størrelsen på kommunernes oplevede udfordringer og deres oplevede behov for understøttelse for alle målgrupperne på området for borgere med psykiske vanskeligheder. Sammenhængen er stærkest for gruppen af borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)). Derudover er der en moderat sammenhæng mellem udfordringernes størrelse og behovet for understøttelse for borgere med svære psykiske lidelser og for unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer. Analysen viser

således, at en kommune, der oplever store udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder, også oplever et stort behov for ekstern understøttelse, særligt i arbejdet med målgruppen med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)).

3.3.3 Kommunal variation på området for borgere med psykiske vanskeligheder

I det følgende er det undersøgt, om der er kommunal variation på området for borgere med psykiske vanskeligheder, herunder om nogle kommuner oplever større udfordringer i arbejdet med målgrupperne end andre, samt om nogle kommuner har særligt behov for understøttelse. Fokus er på, om der er forskelle i udfordringer og behov mellem større og mindre kommuner³ og på tværs af kommuner med et mindre og større ressourcepres⁴. Sammenhængene er igen undersøgt ved hjælp af sammenhængsmålet Pearson's r , og værdierne for de beregnede sammenhænge fremgår af bilag 8.

Resultaterne viser, at der hverken er sammenhænge mellem størrelsen på udfordringerne eller behovet for understøttelse på den ene side og kommunestørrelse og udgiftspres på den anden side. Der således er ingen tegn på, at kommunale grundvilkår som kommunestørrelse eller ressourcepres betyder noget for, hvor store udfordringer og behov, kommunerne oplever på området for borgere med psykiske vanskeligheder i den enkelte kommune.

3.3.4 Særlige udfordringer på området for borgere med psykiske vanskeligheder

I tillæg til at undersøge, hvor store udfordringer kommunerne oplever i arbejdet med de tre målgrupper inden for området borgere med psykiske vanskeligheder, er der også set på, hvad udfordringerne præcist relaterer sig til. Figur 3.4 viser nærmere, hvad der kendetegner kommunernes oplevede udfordringer med arbejdet med henholdsvis borgere med svære psykiske lidelser, unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer og målgruppen borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)).

Overordnet set er mønsteret forholdsvis ens på tværs af målgrupperne. For alle tre målgrupper gælder det, at den største udfordring ligger i koordineringen på tværs af sektorer, herunder fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger, koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder eller koordinering af en helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundhedshed- og beskæftigelsesområdet. Målt på en skala fra 1 "slet ingen" til 4 "meget store" ligger gennemsnittet for kommunernes udfordringer med koordinering på tværs af sektorer mellem 2,9 og 3,2.

I spørgeskemaet har det været muligt for respondenterne at beskrive og udfolde de udfordringer, de oplever, mere specifikt. Af kommentarerne fremgår det, at udfordringerne forbundet til arbejdet med målgruppen af borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien, blandt andet relaterer sig til, at man ofte ikke har kendskab til borgere, der er indlagt, og som potentielt skal have et kommunalt tilbud. I disse tilfælde kender kommunerne først til borgerne, når de udskrives. Derudover er det oplevelsen, at der mellem kommunerne og psykiatrien mangler et fælles

³ Kommunestørrelse er opgjort som befolkningstallet.

⁴ Ressourcepresset er defineret som forholdet mellem kommunens samlede udgiftsbehov (opgjort af Økonomi- og Indenrigsministeriet) og kommunens ressourcegrundlag. Det måler dermed, hvor stort kommunens samlede udgiftsbehov er set i forhold til kommunens indtægtsmuligheder (Økonomi- og Indenrigsministeriet, 2018).

billede af, hvornår en borger er færdigbehandlet, samt at kommunerne oplever, at borgerne udskrives med kort varsel. Derudover er det en udfordring, at nogle kommuner mangler tilbud og indsats til disse borgere og derfor i nogle tilfælde ikke ved, hvordan de bedst hjælper borgerne.

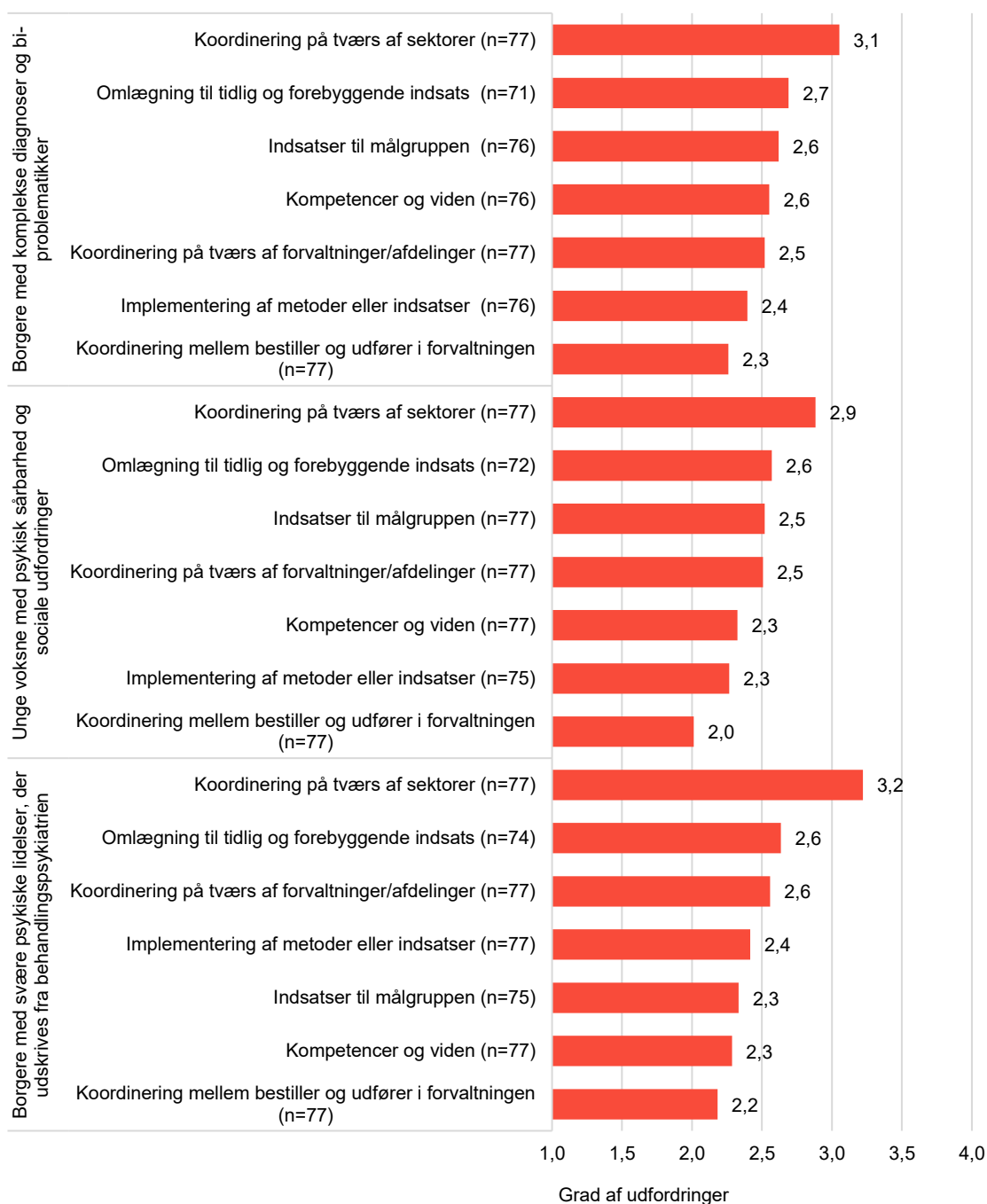
I forhold til målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, fremgår det, at udfordringerne i arbejdet med målgruppen blandt andet relaterer sig til, at det er vanskeligt at få relevante behandlingstilbud til målgruppen, samt at man oplever en voksende målgruppe. Det opleves fx som en udfordring, at målgruppen ofte har mindre funktionsnedsættelser, mens Serviceloven primært har fokus på borgere med betydelige funktionsnedsættelser. Derudover fremgår det, at udfordringen med koordinering på tværs af sektorer i høj grad relaterer sig til beskæftigelsesområdet, og det fremhæves, at det er nødvendigt med et fokus på individuelt tilrettelagte forløb for målgruppen og sammenhæng mellem den sociale indsats og krav til aktivering og uddannelseskra v.

Af kommentarfelterne vedrørende borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)) fremgår det, at arbejdet med målgruppen er vanskeligt, da ansvaret er vanskeligt at placere mellem systemerne. Det fremgår, at der er tale om borgere med meget vanskelige problemstillinger, som skal håndteres i flere systemer, hvilket kræver tværfagligt samarbejde og tværgående samarbejde samt en eksplicit stillingtagen til ansvarsplaceringen. Samtidig er det en udfordring at skabe klare fælles mål for indsatsen for borgerne, hvorfor man til tider kommer til at arbejde i flere retninger

Den næststørste udfordring er også ens for alle tre målgrupper og relaterer sig til omlægning til tidlig og forebyggende indsats. Kommunerne oplever i gennemsnit mindre udfordringer og mindre behov for understøttelse i forhold til koordinering mellem bestiller og udfører. Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats i forbindelse med komplekse borgerforløb eller i forhold til fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd. Her ligger den gennemsnitlige udfordring for kommunerne mellem 2,0 og 2,3 på skalaen 1-4. I forhold til målgruppen borgere med svære psykiske lidelser beskrives det i kommentarerne, at man flere steder er godt på vej med implementering af mere forebyggende og tidlige indsatser, men også, at man ikke oplever, at dette perspektiv varetages i behandlingspsykiatrien. I forhold til målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer fremgår det, at flere kommuner er optagede af at komme endnu tidligere ind i forhold til at forebygge udviklingen af psykisk sårbarhed, men at det er vanskeligt, fordi man oplever en stigning i antallet af psykisk sårbare unge med meget forskelligartede udfordringer.

Af kommentarfelterne fremgår det for alle tre målgrupper på området for borgere med psykiske vanskeligheder, at kommunerne i det store og hele har godt styr på koordineringen mellem bestiller og udfører, samt internt i afdelingerne eller forvaltningerne, og at dette mange steder har været et fokusområdet i en årrække.

Figur 3.4 Graden af udfordringer i specifikke aspekter af arbejdet med målgrupperne på området for borgere med psykiske vanskeligheder (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer relateret til de forskellige typer af udfordringer på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmaalformuleringer i spørgeskemaet: Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen:

- borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien?
- unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)?
- borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

3.4 Resultater for området for voksne borgere med handicap

I det følgende belyses kommunernes oplevede udfordringer og behov for understøttelse i arbejdet med voksne borgere med handicap. Dette område dækker over følgende målgrupper:

- Unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug
- Borgere med fysisk handicap, herunder både borgere med mindre og sværere fysisk handicap
- Voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse.

Hovedpointerne fra VIVEs analyse af data fra spørgeskemaundersøgelsen på området for voksne borgere med handicap fremgår af boksen nedenfor.

Hovedpointer fra området for voksne borgere med handicap:

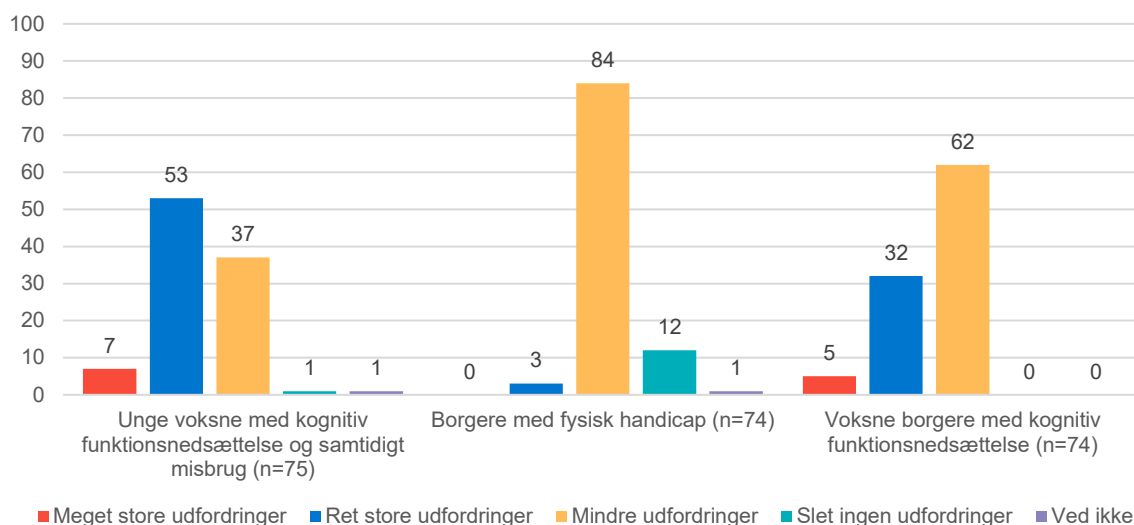
- Der er forskel på størrelsen på kommunernes udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for borgere med handicap.
- 60 % af kommunerne har meget eller ret store udfordringer i arbejdet med unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug, mens udfordringerne i arbejdet med borgere med fysisk handicap er væsentligt mindre.
- Understøttelsesbehovet er størst for unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug og mindst for borgere med fysisk handicap.
- De mest centrale udfordringer for kommunerne ligger i at koordinere på tværs af sektorer og i at omlægge til tidlig og forebyggende indsats.

3.4.1 Kommunernes udfordringer på området for voksne med handicap

På området for borgere med handicap er der større variation i, hvor store udfordringer kommunerne oplever i arbejdet med de tre undermålgrupper (se Figur 3.5). Mens blot 3 % af kommunerne tilkendegiver, at arbejdet med borgere med fysisk handicap er forbundet med ret store eller meget store udfordringer, oplever hele 60 %, at der er ret store eller meget store udfordringer i arbejdet med unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug. For målgruppen voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse ses det, at 37 % af de adspurgte kommuner oplever ret store eller meget store udfordringer i deres arbejde med målgruppen.

Kommunerne oplever således størst udfordringer i arbejdet med målgruppen af unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug og færrest udfordringer i arbejdet med målgruppen af borgere med fysisk handicap. Det er også værd at bemærke, at de kommunale udfordringer på området for borgere med handicap generelt er noget mindre end på området for borgere med psykiske vanskeligheder (Dette ses fx ved sammenligning af gennemsnittene i Figur 3.6 med Figur 3.3).

Figur 3.5 Graden af udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for voksne borgere med handicap (procentvise andele)

Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen:

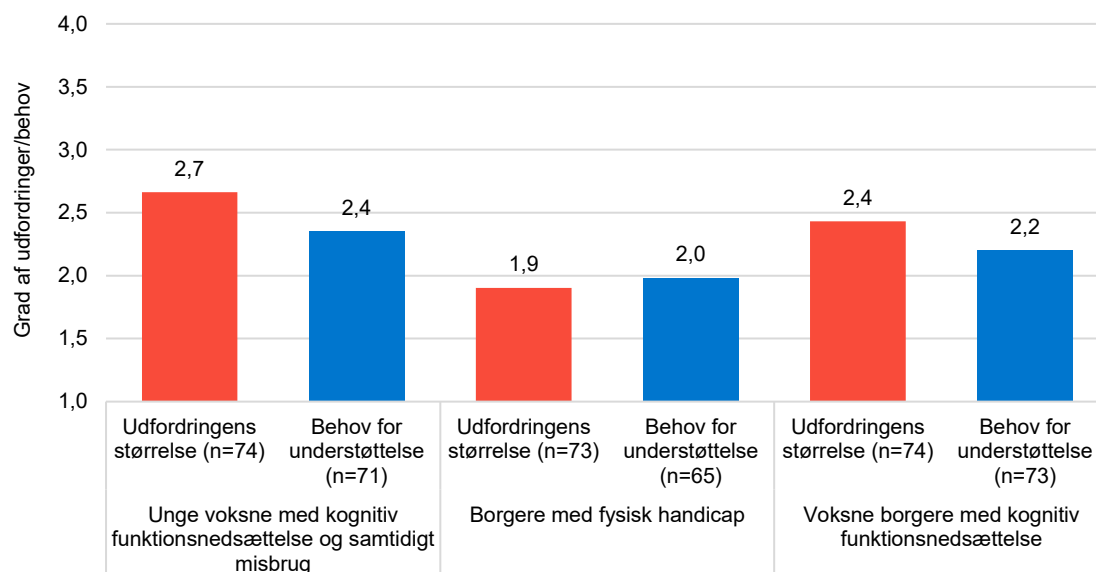
- unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug?
- borgere med fysisk handicap?
- voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerne-skade)?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

3.4.2 Kommunernes behov for understøttelse på området for voksne med handicap

Kommunernes behov for understøttelse på området for voksne med handicap følger størrelsen på de udfordringer, kommunerne oplever i arbejdet med områdets målgrupper (se Figur 3.6). Det betyder, at understøttelsesbehovet er størst i arbejdet med unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug (gennemsnit = 2,4), mens det er mindst for gruppen af borgere med fysisk handicap (gennemsnit = 2,0). Samlet set ligger behovet for understøttelse en smule lavere end kommunernes angivelse af, hvor store udfordringerne er. Dog ses det, at kommunerne faktisk rapporterer et marginalt større behov for støtte relativt til udfordringernes størrelse, når det kommer til arbejdet med målgruppen af borgere med fysiske handicap.

Figur 3.6 Gennemsnit af udfordringens størrelse og behovet for ekstern understøttelse på området for voksne borgere med handicap (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer og behov for understøttelse på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen:

- unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug?
- borgere med fysisk handicap?
- voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerne-skade)?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer og meget store behov for understøttelse = 4, ret store udfordringer og ret store behov for understøttelse = 3, mindre udfordringer og mindre behov for understøttelse = 2, slet ingen udfordringer og slet ingen behov for understøttelse = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

Ses der på sammenhængen mellem størrelsen af udfordringerne og understøttelsesbehovet, viser der sig på området for borgere med handicap også en ganske klar sammenhæng. Både for målgruppen af unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidig misbrug og for målgruppen af voksne med kognitiv funktionsnedsættelse er der stærke sammenhænge, mens sammenhængen er knap så stærk, men stadig betydelig, for målgruppen af borgere med fysiske handicap. Sammenhængene er alle statistisk signifikante. Kommuner med store udfordringer i arbejdet med en målgruppe på området for voksne borgere med handicap har generelt også et stort behov for ekstern understøttelse.

3.4.3 Kommunal variation på området for voksne borgere med handicap

For betydningen af kommunekarakteristika (kommunestørrelse og udgiftspres) er mønsteret mere uklart. Der tyder således ikke på, at der er systematisk forskel på, hvor store udfordringer og hvor stort et behov for understøttelse kommunerne oplever på tværs af større og mindre kommuner og på tværs af kommuner med et større eller mindre udgiftspres på voksensocialområdet. Dog ses en statistisk signifikant, men svag, sammenhæng for målgruppen unge voksne med kognitive funktionsnedsættelser og samtidig misbrug samt målgruppen for voksne med kognitive funktionsnedsættelser, således at større kommuner rapporterer større udfordringer end mindre kommuner. Kommuneforskellene går dog ikke igen, når det gælder kommunernes opfattede behov for understøttelse.

I forhold til kommunernes ressourcenes er der hverken en sammenhæng med udfordringerne eller behovsunderstøttelsen. Samlet set har kommunernes socioøkonomiske karakteristika således kun i mindre omfang en betydning for udfordringer og behov på området for voksne borgere med handicap.

3.4.4 Særlige udfordringer på området for voksne borgere med handicap

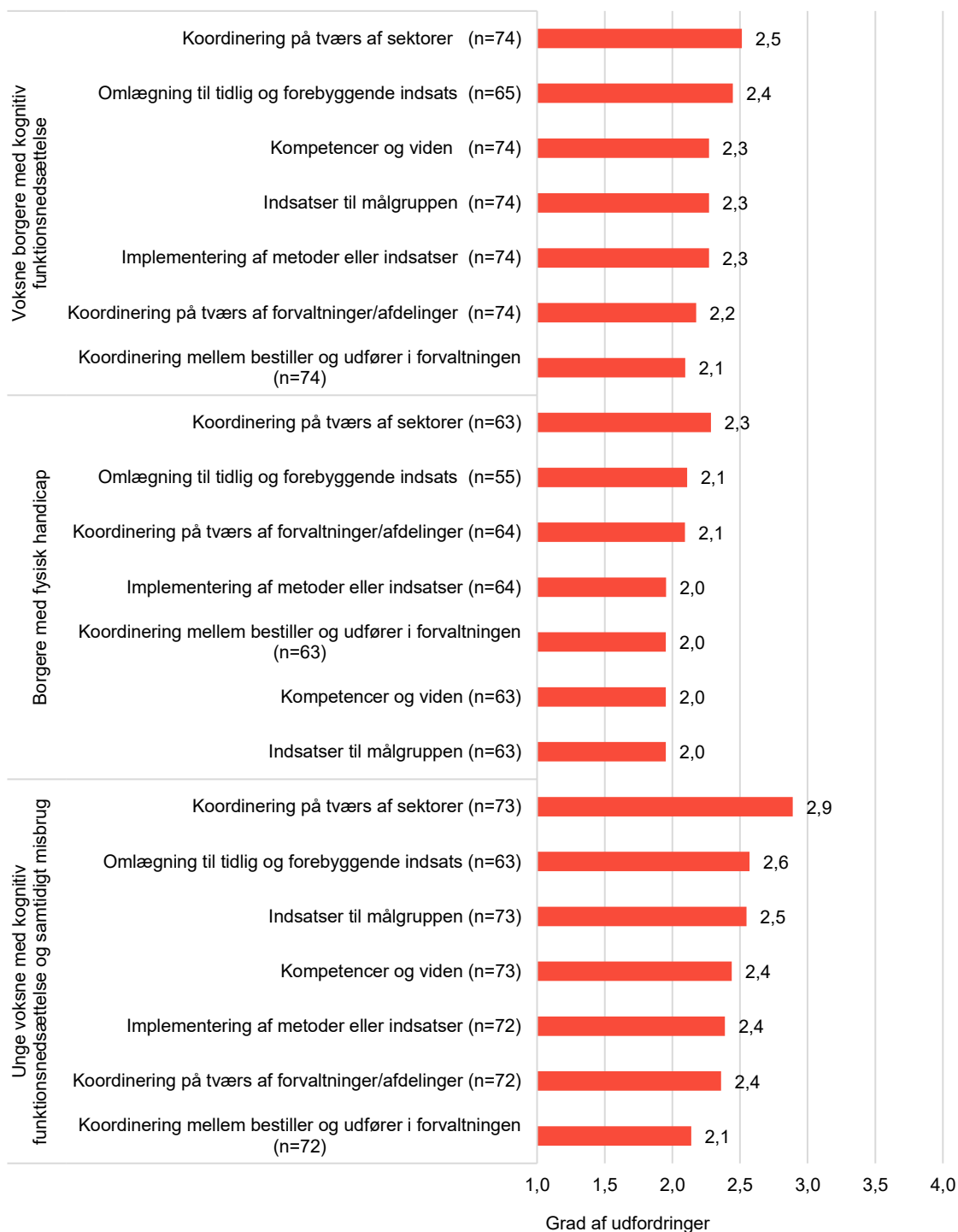
Det er undersøgt, hvad der kendetegner de specifikke udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for borgere med handicap. Kommunerne angiver, at koordinering på tværs af sektorer er den største kilde til de oplevede udfordringer på tværs af de tre målgrupper. Samtidig angiver kommunerne, at arbejdet med omlægning til tidlig og forebyggende indsats er den næststørste kilde til de oplevede udfordringer. Endelig er koordination internt i forvaltningen mellem bestiller og udfører også på området for borgere med handicap, det område, hvor kommunerne oplever færreste udfordringer.

Respondenterne har i spørgeskemaet haft mulighed for at beskrive og udfolde de konkrete udfordringer, de oplever i arbejdet med målgrupperne på området for voksne borgere med handicap. I forhold til målgruppen unge med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug fremgår det blandt andet, at de sammensatte og komplekse problemstillinger ikke kan dækkes af én fagperson, hvilket betyder, at der er et særligt behov for koordinering og fælles indsatser, som kan være vanskeligt at opfylde. Det beskrives i den henseende, at der ofte mangler tværfaglige sparringsmuligheder og kompetenceudvikling. Det fremhæves også, at man fortsat har behov for at blive klogere på, hvad der virker for målgrupper med kombinationer af diagnoser fx kombinationen af autismespektrumforstyrrelser og misbrug. Det beskrives også, at arbejdet med målgruppen kræver et meget tæt samarbejde mellem region, tilbud og myndighed og ikke mindst borgeren, som ofte kan have svært ved at se behovet for ændringer, enten på grund af intellekt, diagnoser eller misbruget.

Kommentarerne fra spørgeskemaundersøgelsen drejer sig om, at udfordringerne i arbejdet med målgruppen primært relaterer sig til, at det er svært for borgere med handicap at få en vedvarende stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Det fremhæves også, at samarbejdet med borgernes pårørende kan være udfordrende, fordi der mellem de fagprofessionelle og de pårørende kan være divergerende syn på borgernes behov og udviklingspotentiale.

Vedrørende borgere med kognitiv funktionsnedsættelse er respondenternes uddybende kommentarer meget forskelligartede. Det fremhæves, at målgruppen borgere med kognitiv funktionsnedsættelse dækker over en meget sammensat målgruppe, og at udfordringerne i arbejdet med de forskellige borgergrupper deraf er forskellige. I forhold til borgere med erhvervet hjerneskade fremhæves det, at det er en udfordring, at man ikke kan forudsige tilgangen af borgere, og at det derfor er vanskeligt at forudsige den rette kapacitet. Derudover fremhæves det, at målgruppen er meget kompleks, og at det kan være vanskeligt at finde de rette botilbud til borgerne, herunder særligt de yngre borgere. I arbejdet med borgere med ADHD eller autismespektrumforstyrrelser fremhæves det særligt som en udfordring, at målgruppen er voksende. Derudover beskrives det, at det i forhold til borgere med autismespektrumforstyrrelser kan være vanskeligt at få et tilstrækkeligt differentieret syn på borgernes udfordringer, vanskeligt at matche borgeren til de rette tilbud og herunder vanskeligt at samarbejde omkring fokus på effekt og progression. Også i forhold til målgruppen borgere med kognitiv funktionsnedsættelse beskrives det, at samarbejdet med pårørende kan være kompliceret, særligt relateret til afklaring af borgernes funktionsevne og afklaring af borgernes støttebehov.

Figur 3.7 Graden af udfordringer i specifikke aspekter af arbejdet med målgrupperne på området for voksne borgere med handicap (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer relateret til de forskellige typer af udfordringer på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmålsformuleringer i spørgeskemaet: Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen:

- unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug?
- borgere med fysisk handicap?
- voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerne-skade)?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

3.5 Resultater for området for udsatte voksne

De interviewede kommunale ledere gav udtryk for, at kommunerne særligt oplever udfordringer i arbejdet med to konkrete målgrupper på området for udsatte voksne:

- Unge over 18 år med hashmisbrug
- Unge hjemløse borgere.

Hovedpointerne fra spørgeskemaundersøgelsen på området for udsatte voksne fremgår af boksen nedenfor.

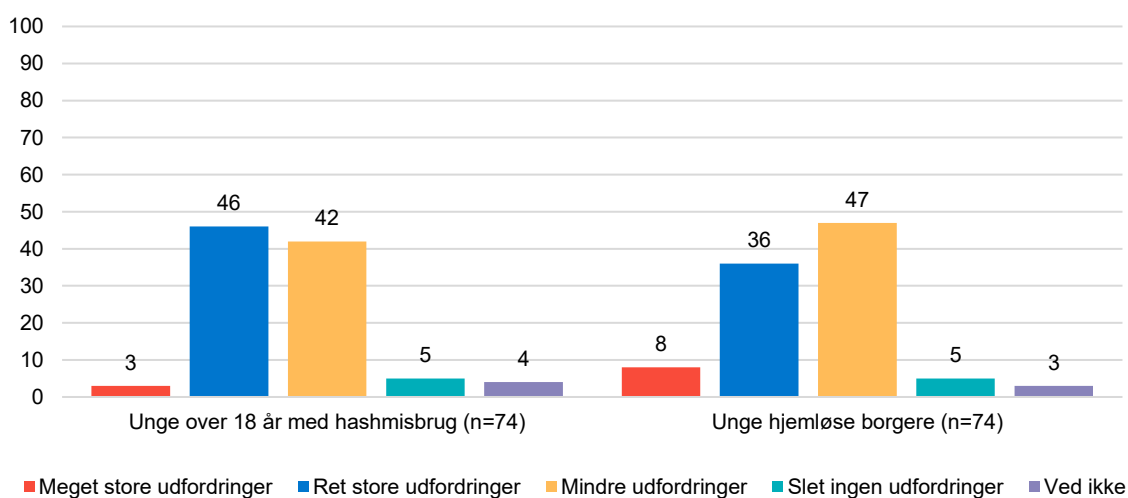
Hovedpointer fra området for udsatte voksne:

- Lidt under halvdelen af kommunerne oplever meget eller ret store udfordringer på området for udsatte voksne.
- De kommunale udfordringer er lige store for områdets målgrupper, men understøttelsesbehovet er størst i arbejdet med unge over 18 år med hashmisbrug.
- De to mest centrale udfordringer for kommunerne ligger i koordineringen på tværs af sektorer og i omlægningen til tidlig og forebyggende indsats.

3.5.1 Kommunernes udfordringer på området for udsatte voksne

For begge målgrupper på området for udsatte voksne, viser resultaterne i Figur 3.8, at lidt under halvdelen af kommunerne oplever meget store eller ret store udfordringer i arbejdet med målgrupperne. Specifikt angiver 49 % af kommunerne, at de oplever meget store eller ret store udfordringer i arbejdet med unge over 18 år med hashmisbrug, mens tilsvarende gør sig gældende for 44 % af kommunerne i forhold til målgruppen unge hjemløse borgere. Overordnet set er kommunernes svar på, hvor store udfordringer de oplever i arbejdet med henholdsvis unge over 18 år med hashmisbrug og unge hjemløse, centreret omkring midten af 1-4-skalaen og meget ens for de to målgrupper.

Figur 3.8 Graden af udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for udsatte voksne (procentvise andele)

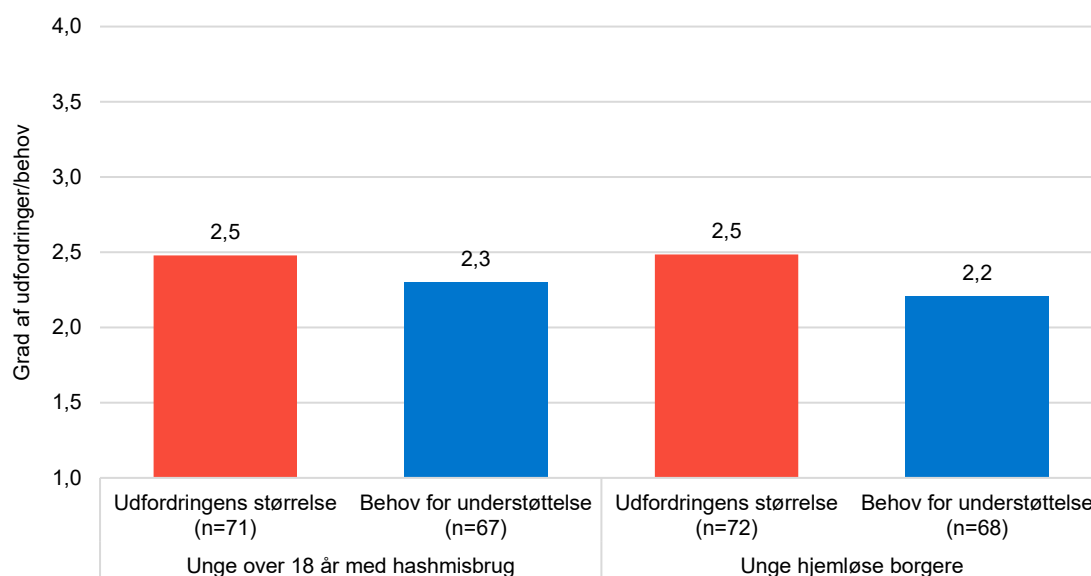
Note: Spørgsformuleringer i spørgeskemaet: Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen:
- unge over 18 år med hashmisbrug?
- unge hjemløse borgere?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

3.5.2 Kommunernes behov for understøttelse på området for udsatte voksne

Som for de øvrige målgruppeområder er der på baggrund af kommunernes svar omkring oplevede udfordringer i arbejdet med målgrupperne på området for udsatte voksne og behov for ekstern understøttelse i forhold til at imødekomme udfordringerne beregnet nogle gennemsnitsværdier (se Figur 3.9). For både målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug og målgruppen unge hjemløse borgere er der forholdsvis stor overensstemmelse mellem gennemsnitstørrelsen på kommunernes udfordringer og på deres behov for ekstern understøttelse. Kommunerne oplever i gennemsnit mindre til ret store udfordringer og mindre til ret stort behov for ekstern understøttelse.

Figur 3.9 Gennemsnit af udfordringens størrelse og behovet for ekstern understøttelse på området for udsatte voksne (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer og behov for understøttelse på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen:

- unge over 18 år med hashmisbrug?
- unge hjemløse borgere?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer og meget store behov for understøttelse = 4, ret store udfordringer og ret store behov for understøttelse = 3, mindre udfordringer og mindre behov for understøttelse = 2, slet ingen udfordringer og slet ingen behov for understøttelse = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

Sammenhænge mellem størrelsen af udfordringerne og behovet for understøttelse er meget klare på området for udsatte voksne. For både målgruppen af unge over 18 år med hashmisbrug og målgruppen af unge hjemløse borgere finder vi relativt stærke og statistisk signifikante sammenhænge. For den enkelte kommune vil store udfordringer typisk også betyde et stort behov for ekstern understøttelse. Ligeledes har en kommune med mindre udfordringer ikke noget særligt understøttelsesbehov.

3.5.3 Kommunal variation på området for udsatte voksne

Resultaterne for betydningen af kommunestørrelse og ressourcepres viser imidlertid, at der ikke er sammenhæng med hverken størrelsen på udfordringerne eller behovet for understøttelse. Der er således ingen tegn på, at kommunernes rammevilkår har betydning for, hvor store udfordringer eller

hvor stort et behov for understøttelse kommunerne oplever. Udfordringerne og understøttelsesbehovet på området for udsatte voksne borgere ser således ud til at være bredt gældende for kommunerne.

3.5.4 Særlige udfordringer på området for udsatte voksne

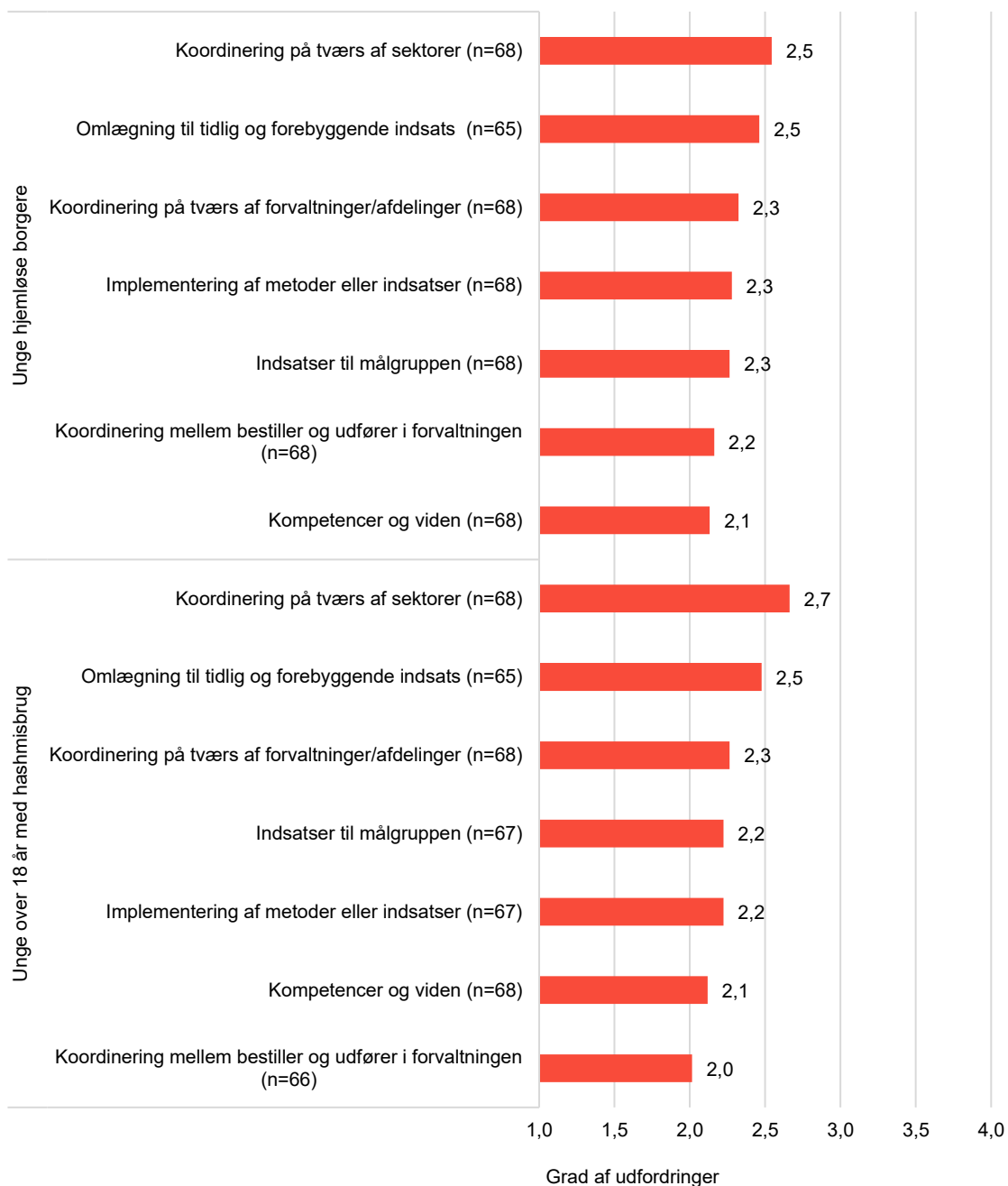
Figur 3.10 viser, hvad der specifikt kendetegner kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet med henholdsvis unge hjemløse borgere og unge over 18 år med hashmisbrug. De største udfordringer i arbejdet med henholdsvis unge hjemløse og unge over 18 år med hashmisbrug opleves i koordineringen på tværs af sektorer samt i forhold til omlægningen til tidlig og forebyggende indsats. I forbindelse med målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug er det koordineringen mellem bestiller og udfører, herunder fx udvekslingen af faglig viden i forbindelse med iværksættelse af en indsats i forbindelse med komplekse borgerforløb samt fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd, som opleves som den mindste udfordring for kommunerne. Derimod er det i forbindelse med målgruppen unge hjemløse borgere udfordringer i forhold til viden og kompetencer, der fylder mindst. Dette kan tænkes at hænge sammen med, at der på voksensocialområdet i en årrække har været massivt fokus på at generere viden, afprøve indsatser og kompetenceudvikle i kommunerne for at kunne håndtere målgruppen hjemløse borgere.

Det er endvidere værd at bemærke, at der, ligesom det gælder for udfordringernes størrelse generelt, kun er marginal forskel på gennemsnittet af, hvor store specifikke typer af udfordringer er på tværs af de to målgrupper. Det tyder således på, at udfordringerne på området for udsatte voksne er jævnt fordelt på de to målgrupper på området.

Af de åbne svarfelter i spørgeskemaet fremgår det, at udfordringerne i arbejdet med målgruppen unge over 18 år med misbrug særligt relaterer sig til borgernes motivation i forhold til at stoppe deres misbrug. Det beskrives blandt andet, at målgruppen typisk har mange udfordringer herunder at de har svært ved at leve op til de krav, der er i forhold til uddannelse og beskæftigelse, men omvendt ikke er interesseret i de behandlingstilbud, de kan modtage. Det fremhæves, at man mange steder har stor viden om borgerne og deres problemstillinger, samt at man har den nødvendige faglige viden, men at udfordringen relaterer sig til at få koordineret indsatserne på tværs af henholdsvis beskæftigelsesområdet, socialområdet og psykiatrien, så borgernes motiveres og deltager aktivt.

For målgruppen unge hjemløse borgere er der særligt tre typer af udfordringer, som fremhæves af respondenterne. For det første fremhæves det som en udfordring, at forsorgshjemmene selv visiterer borgerne ud og ind, blandt andet fordi forsorgshjemmene er et godt tilbud til de hjemløse borgere, men at borgernes tilskyndelse til at flytte fra forsorgshjem til eget hjem er lille, da den nære omsorg bliver mindre nær, og fordi borgerne kan være indskrevet længere perioder på forsorgshjemmene, hvilket begrænser kommunernes muligheder for at iværksætte indsatser over for borgerne. For det andet fremhæves det som en stor udfordring, at det er vanskeligt at skaffe billige boliger til borgerne, hvilket udfordrer den kommunale indsats over for de hjemløse borgere. For det tredje bliver det fremhævet, at det kan være svært at få kendskab til de unge hjemløse, da de ofte er sofa-surfere i en længere periode, før hjemløsheden bliver et problem, samt at de ofte flytter fra en kommune til en anden.

Figur 3.10 Graden af udfordringer i specifikke aspekter af arbejdet med målgrupperne på området for udsatte voksne (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer relateret til de forskellige typer af udfordringer på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen:

- unge over 18 år med hashmisbrug?
- unge hjemløse borgere?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

3.6 Resultater for den tværgående målgruppe af borgere på voksenalområdet der bliver ældre

Et tema i interviewene i forundersøgelsen var, at borgerne på tværs voksenalområdets målgrupper bliver ældre, og at man oplever, at de ældre borgere har flere somatiske vanskeligheder. Derfor er der i spørgeskemaundersøgelsen også fokuseret på, det der kan kaldes en tværgående målgruppe:

- Borgere på voksenalområdet, der bliver ældre og hvis somatiske vanskeligheder tiltager.

Målgruppen af borgere, der bliver ældre, og hvis somatiske vanskeligheder tiltager, består både af borgere med psykiske vanskeligheder, borgere med handicap og udsatte borgere. At borgerne bliver ældre og deres somatiske vanskeligheder tiltager, kunne have indgået i spørgeskemaundersøgelsen som en specifik type af udfordring for hver af de undermålgrupper, der afdækkes. Dette havde dog betydet, at det ikke kunne belyses, hvad udfordringerne i forhold til arbejdet med denne borgergruppe mere specifikt relaterer sig til. Borgergruppen er derfor i denne sammenhæng behandlet som en tværgående målgruppe på lige fod med de andre målgrupper på voksenalområdet.

Hovedresultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen for den tværgående målgruppe fremgår af nedenstående tekstboks.

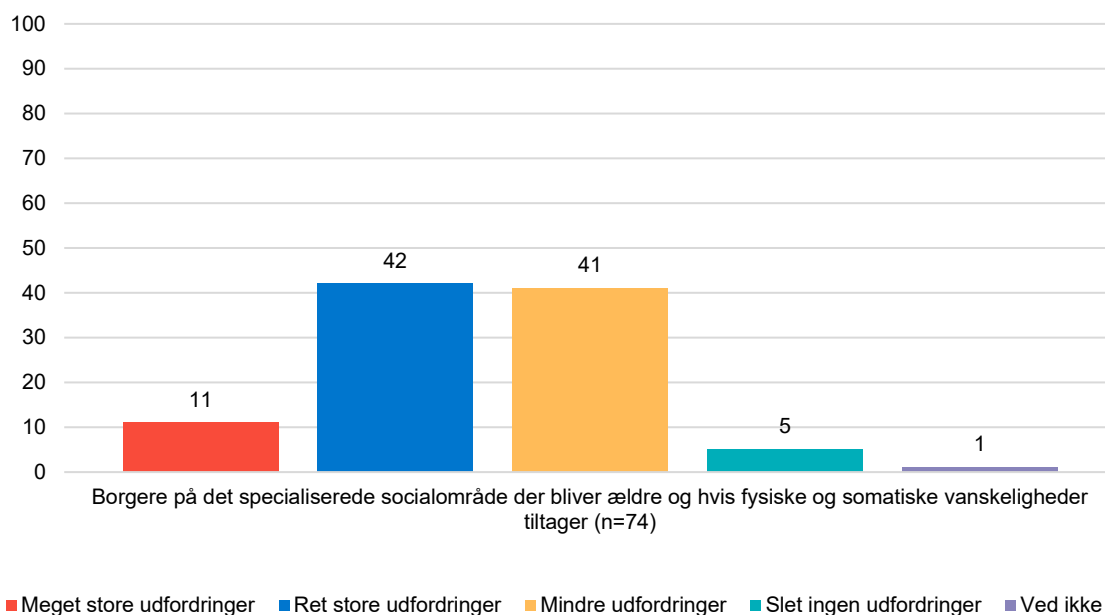
Hovedpointer for den tværgående målgruppe af borgere på voksenalområdet, der bliver ældre:

- Lige over halvdelen af kommunerne har meget eller ret store udfordringer i forbindelse med, at borgerne på voksenalområdet bliver ældre og får flere somatiske vanskeligheder.
- Kommunerne efterspørger understøttelse til at imødekomme udfordringerne forbundet med, at borgerne bliver ældre, og understøttelsesbehovet ligger størrelsesmæssigt i midten i forhold til understøttelsesbehovene på de andre områder.
- Den mest centrale udfordring ligger i koordineringen på tværs af sektorer, men der er også udfordringer i form af manglende indsatser og et utilstrækkeligt kompetence- og vidensniveau på området.
- Der er kommuneforskelle både i forhold til udfordringernes størrelse og i understøttelsesbehovet, således at aldrende borgere på voksenalområdet fylder mest i de kommuner, der har mindre ressourcepres.

3.6.1 Kommunale udfordringer med ældre borgere på voksenalområdet

Figur 3.11 viser, at lige over halvdelen af kommunerne angiver, at de oplever ret store eller meget store udfordringer i arbejdet med borgere på voksenalområdet, der bliver ældre, og hvis somatiske vanskeligheder tiltager (53 %), mens lidt under halvdelen siger, at de kun oplever mindre eller slet ingen udfordringer (46 %).

Figur 3.11 Graden af udfordringer i arbejdet med ældre borgere på voksensocialområdet (procentvise andele)

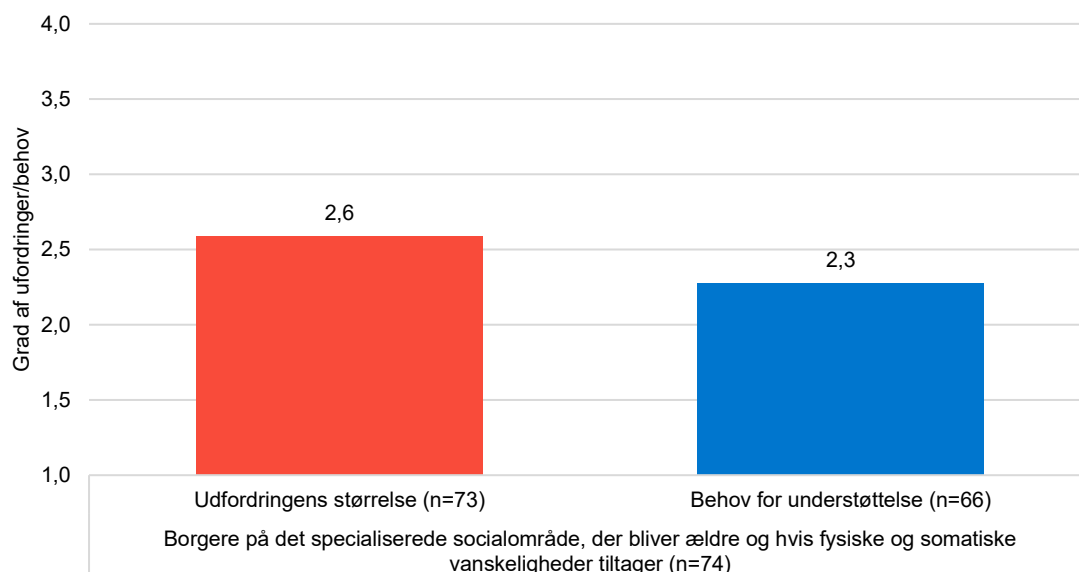
Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med den tværgående målgruppen af:
- borgere på det specialiserede socialområde for voksne, der bliver ældre, og hvis fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

3.6.2 Behov for understøttelse til at håndtere ældre borgere på voksensocialområdet

Figur 3.12 viser, at kommunegennemsnittet på 2,3 for, hvor stort kommunernes oplevede behov for understøttelse i forhold til de ældre borgere på voksensocialområdet er, er lavere end kommunernes oplevelse af, hvor stor udfordringen er (gennemsnit = 2,6). I gennemsnit oplever kommunerne tæt på ret store udfordringer i arbejde med den tværgående målgruppe, men tæt på mindre behov for ekstern understøttelse.

Figur 3.12 Gennemsnit af udfordringens størrelse og behovet for ekstern understøttelse i forhold til den stigende alder på voksensocialområdet (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer og behov for understøttelse på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen af: borgerne på det specialiserede socialområde for voksne, der bliver ældre, og hvis fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer og meget store behov for understøttelse =4, ret store udfordringer og ret store behov for understøttelse=3, mindre udfordringer og mindre behov for understøttelse=2, slet ingen udfordringer og slet ingen behov for understøttelse =1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018

Ses der på sammenhængene mellem kommunernes oplevede udfordringer og oplevede understøttelsesbehov ved målgruppen af borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre og hvis somatiske vanskeligheder tiltager, viser resultaterne, at der er en tydelig sammenhæng. For målgruppen finder vi således en stærk og statistisk signifikant sammenhæng mellem den oplevede udfordring og det oplevede behov for understøttelse. Kommuner, der oplever store udfordringer med, at borgerne i voksensocialområdets målgrupper bliver ældre og de somatiske vanskeligheder tiltager, har typisk også behov for ekstern understøttelse i forhold til at imødekomme udfordringerne. Faktisk er sammenhængen mellem størrelsen på kommunernes oplevede udfordringer og deres oplevede behov for understøttelse stærkere her end for de øvrige målgruppeområder.

3.6.3 Kommunal variation i forhold til ældre borgere på voksensocialområdet

Resultaterne angående betydningen af kommunekarakteristika er ganske interessante. I modsætning til de øvrige områder findes der en klar, og måske lidt overraskende, sammenhæng imellem henholdsvis kommunernes udfordringer og understøttelsesbehov og så kommunernes ressourcenes. Jo større ressourcenes en kommune er underlagt, desto *færre* udfordringer har kommunen med aldersudviklingen og de dertilhørende somatiske vanskeligheder. Og ligeledes hænger et stort ressourcenes også sammen med et *mindre* understøttelsesbehov. Det er således ikke i de mest ressourcenede kommuner, at borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre og får flere somatiske vanskeligheder, fylder mest, men derimod i kommuner med mindst ressourcenes.

Omvendt ser dette mønster ikke ud til at gøre sig gældende, når det kommer til kommunestørrelse. Her viser resultaterne, at kommunestørrelse hverken har betydning for størrelsen på de oplevede udfordringer eller størrelsen på det oplevede behov for ekstern understøttelse.

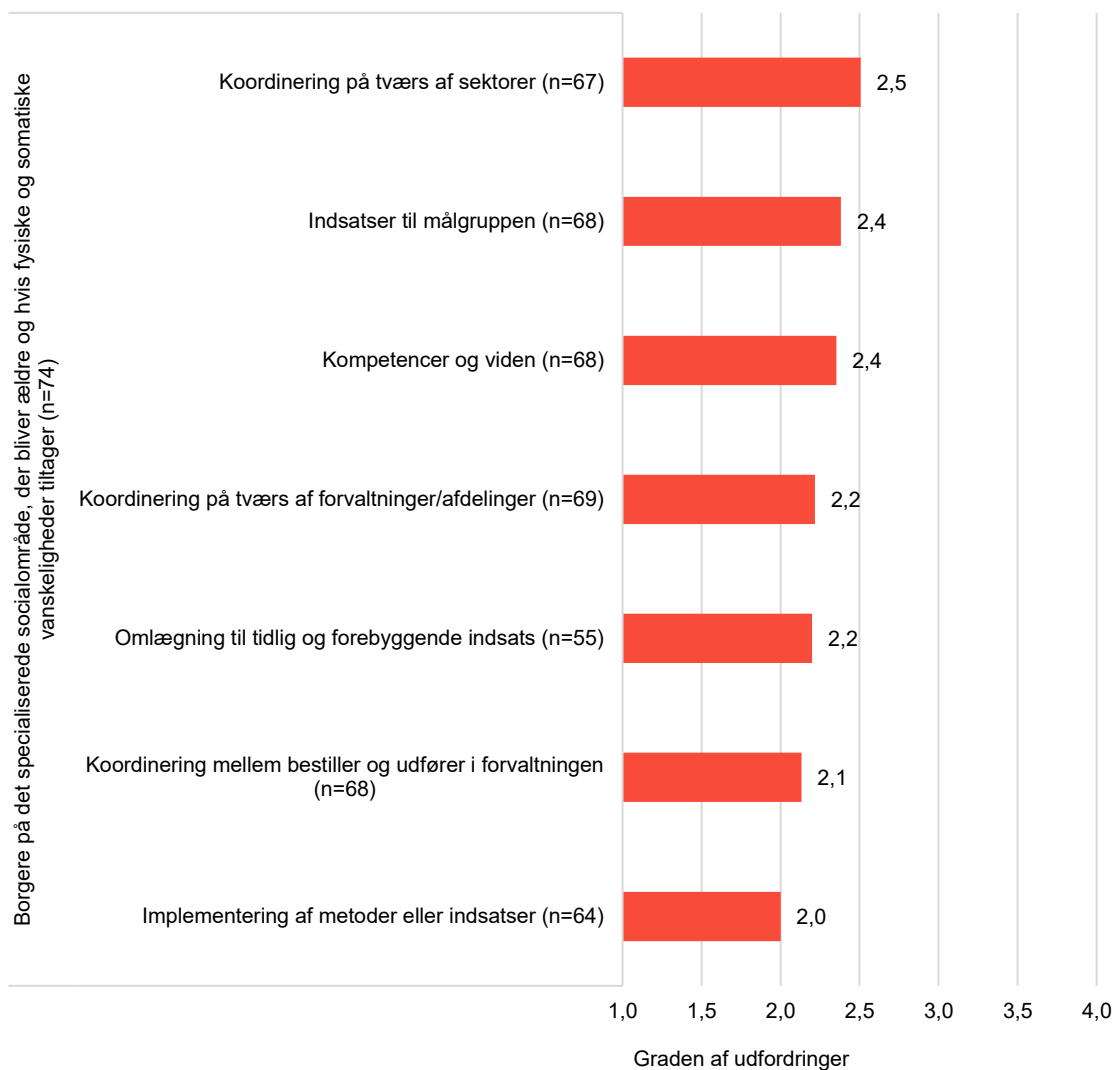
For målgruppen af borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre, og hvis somatiske vanskeligheder tiltager, gælder det således overordnet, at der er en kommunal variation, hvad angår kommunernes ressourcenes på voksensocialområdet, at være opmærksom på i planlægningen af et eventuelt understøttende arbejde.

3.6.4 Særlige udfordringer i arbejdet med ældre borgere på voksensocialområdet med somatiske vanskeligheder

Det er endelig undersøgt, hvad der kendetegner de enkelte udfordringer i arbejdet med målgruppen af borgere på voksensocialområdet, der bliver ældre og hvis somatiske vanskeligheder tiltager. Figur 3.13 viser, at der ikke er de store udsving i, hvilke udfordringer kommunerne særligt oplever i arbejdet med den tværgående målgruppe. Vi ser dog alligevel, at det er koordinering på tværs af sektorer, der opleves som den største kilde til udfordringer. På tværs af kommunerne er den næststørste kilde til de oplevede udfordringer manglende indsatser til målgruppen. Dette kan formentlig forklare, at implementering af metoder eller indsatser udgør den mindste kilde til udfordringer, idet der ikke kan implementeres indsatser, hvis indsatserne mangler.

I de åbne svarfelter fremhæver respondenterne, at der i takt med at borgerne på voksensocialområdet bliver ældre, er behov for helt nye tilbud, der både kan varetage plejehjems og en specialiseret pædagogisk indsats. En del af borgerne ender på et somatisk plejehjem, hvor personalet ikke har det rette kompetencer til at imødekomme borgernes behov, og hvor borgerne bliver en gene for de øvrige beboere. I andre tilfælde kan borgere, der bor på botilbud, være vanskelige at flytte, selvom borgernes behov bedre kan imødekommes andre steder. Det fremhæves også, at der kan være udfordringer i samarbejdet mellem de socialfaglige og de sundhedsfaglige medarbejdere og kulturer. Ændringer i borgernes somatiske tilstand, betyder konkret, at indsatsen omkring borgerne kræver flere fagligheder, hvilket ofte indebærer, at indsatserne skal koordineres med flere kommunale afdelinger og på tværs af sektorer, hvilket udfordrer, at indsatsen bliver helhedsorienteret og sammenhængende. De særlige borgergrupper, der fremhæves, er borgere, hvor både pleje, somatik, misbrug og psykiatri fylder, samt borgere med udviklingshæmning.

Figur 3.13 Graden af udfordringer i specifikke aspekter af arbejdet med målgrupperne på voksen-socialområdet, der bliver ældre (gennemsnitsværdier)

Anm.: Gennemsnittet for kommunernes udfordringer relateret til de forskellige typer af udfordringer på skalaen 1-4.

Note: Spørgsmaalsformuleringer i spørgeskemaet: Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen af borgere på det specialiserede socialområde for voksne, der bliver ældre, hvis fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager?

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

4 Centrale indsatsområder på voksenalområdet

Den sidste del af analysen fokuserer på de temaer, som kommunerne fremhæver på tværs af områder og målgrupper, og peger dermed på de mest centrale indsatsområder i det understøttende arbejde på voksenalområdet. I første afsnit viser vi, hvilke målgrupper kommunerne angiver, at de oplever størst udfordringer i forhold til, når de bliver bedt om at foretage en vurdering på tværs af alle de undersøgte undermålgrupper samtidig. I andet afsnit giver vi på baggrund af alle de ovenstående resultater et samlet overblik over udfordringer og understøttelsesbehov på voksenalområdet.

4.1 Hvor er udfordringerne på voksenalområdet størst?

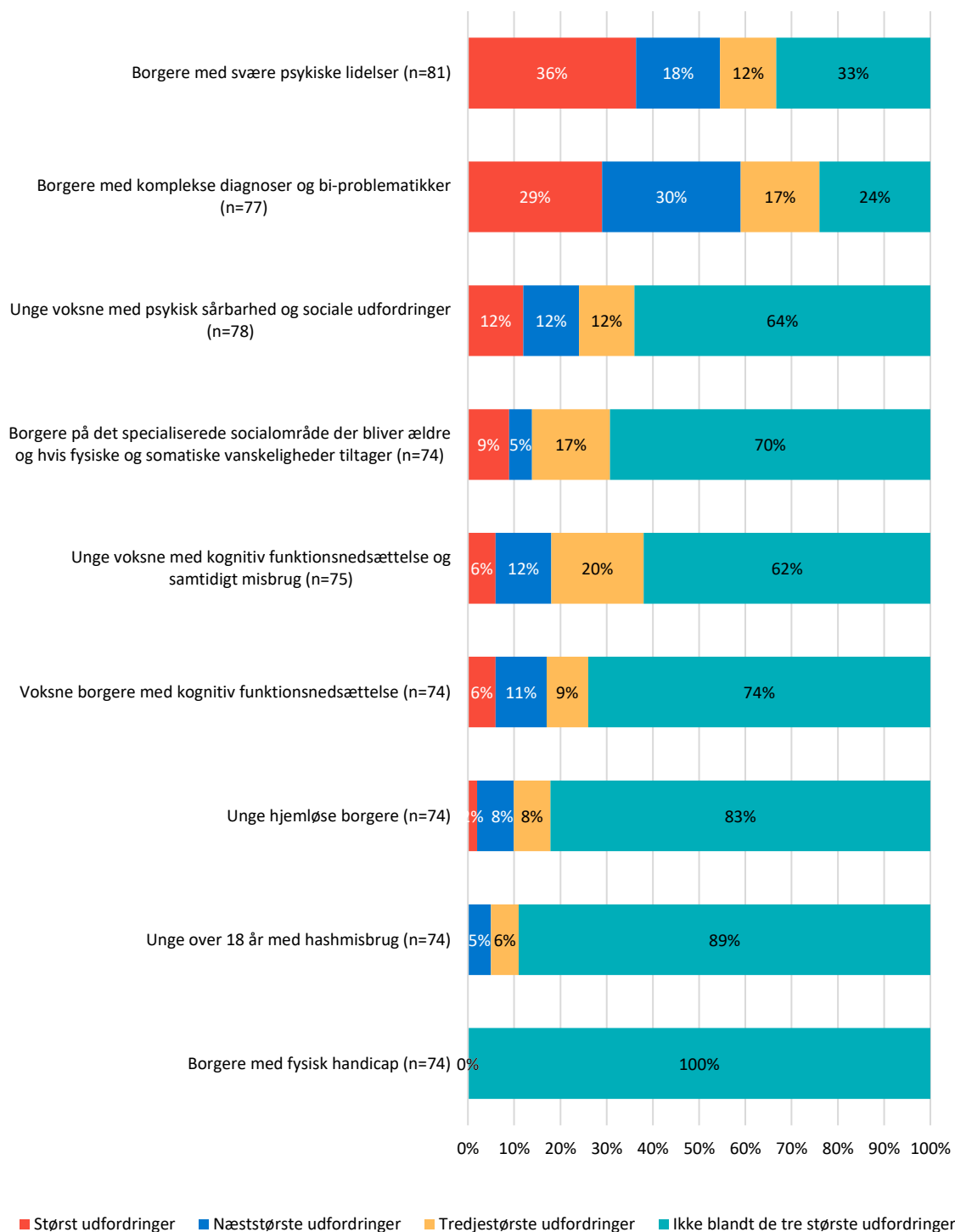
Der er betydelige kommunale udfordringer i arbejdet med målgrupperne på voksenalområdet. Et vigtigt spørgsmål er dog, hvor udfordringerne med at implementere og levere en virksom social politik er størst. Når der spørges til målgrupperne enkeltvist, er det en risiko, at der angives store udfordringer i arbejdet med alle målgrupper. Derfor er kommunerne blevet bedt om at vælge mellem alle ni målgrupper samtidig og pege på de tre målgrupper, hvor deres oplevede udfordringer er størst, næststørst og tredje størst. Resultaterne er vist i Figur 4.1.

To målgrupper skiller sig især ud. Hele 36 % angiver, at de oplever størst udfordringer i arbejdet med målgruppen af borgere med svære psykiske lidelser – kun 33 % vurderer slet ikke denne målgruppe i top-3. Næsten ligeså bemærkelsesværdigt angiver 29 % af kommunerne, at det er i arbejdet med målgruppen af borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)), at de oplevede udfordringer er størst. Her er det også kun 24 %, der ikke har placeret målgruppen som en af de tre mest udfordrende i forhold til det kommunale arbejde.

I den anden ende ligger borgere med fysisk handicap. Der er faktisk ingen kommuner, der fremhæver gruppen som en af de tre målgrupper, hvor udfordringerne i det kommunale arbejde er størst. Jf. afsnit 1.2.1 omkring undersøgelsens afgrænsning skal det her bemærkes, at det ikke er ensbetydende med, at kommunerne ikke oplever udfordringer i arbejdet med målgrupperne af borgere med fysiske handicap. Resultatet er nærmere et udtryk for, at kommunerne oplever andre udfordringer relateret til arbejdet med målgruppen end dem, der afdækkes her, fx udfordringer relateret til økonomi og aktivitetsstigninger.

De øvrige målgrupper ligger tættere på hinanden. Den målgruppe, som tredje flest kommuner angiver at opleve udfordringer i arbejdet med, er de unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer. Ser man på den bredere svarfordeling og tager højde for, om den enkelte målgruppe placeres i top-3, kan det også fremhæves, at unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse faktisk er den tredjevæsentligste udfordring for kommunerne, selvom kun 6 % vurderer målgruppen som nummer 1. Resultaterne for de resterende målgrupper fremgår af Figur 4.1.

Figur 4.1 Kommunernes vurdering af de tre målgrupper, hvor de oplever de største udfordringer (procentvise andele)

Anm.: Figuren viser den procentvise andel af kommuner, der vælger arbejdsudfordringerne for hver målgruppe som størst, næststørst eller tredjestørst. Den viser også andelen af kommuner, som placerer målgruppen helt uden for top-3.

Note: Spørgsmaalsformulering fra spørgeskemaet: I de forrige spørgsmål har du vurderet nogle udfordringer relateret til en række målgruppeområder. Nu vil vi gerne bede dig angive, hvilke af de nævnte målgruppeområder, I oplever, giver de største udfordringer i jeres kommune? Vælg venligst de tre største udfordringer fra listen nedenunder og prioritér dem med et tal fra 1-3, hvor 1 er den største udfordring. (Angiv tallene 1, 2 og 3).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

4.2 Kommunale udfordringer og understøttelsesbehov: Et samlet overblik

4.2.1 Gennemsnitlige grader af udfordringer og understøttelsesbehov på tværs af målgrupper

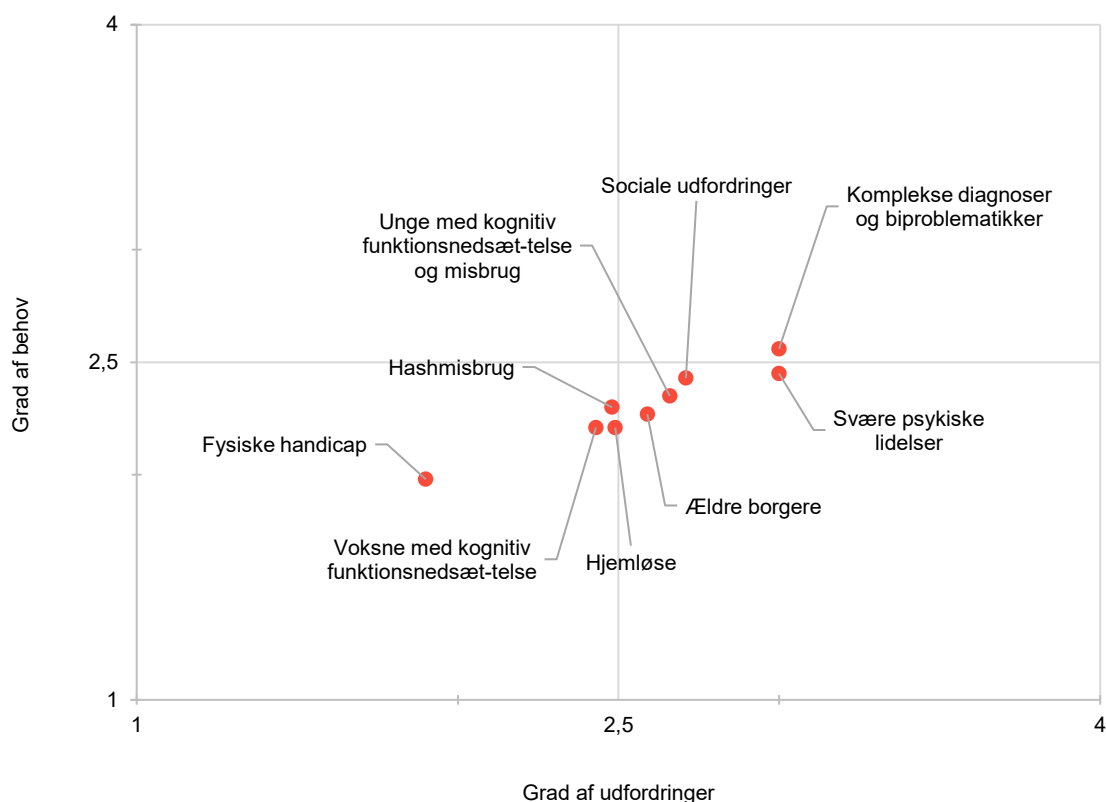
Figur 4.2 samler resultaterne i kapitel 3 for at give et overblik over de kommunale udfordringer og understøttelsesbehov på voksensocialområdet. Den vandrette akse viser gennemsnittet for størrelsen af kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet med hver af de ni undermålgrupper, mens den lodrette akse viser den gennemsnitlige størrelse af kommunernes oplevede understøttelsesbehov for hver af de ni undermålgrupper.

På baggrund af undersøgelsens resultater er det ganske tydeligt, for hvilke målgrupper kommunerne oplever de største udfordringer. Længst mod højre i figuren finder vi målgrupperne på området for borgere med psykiske vanskeligheder. Det er samtidig også på dette område, at behovet for ekstern understøttelse er størst, som vi kan se ved, at målgrupperne er placeret øverst. Omvendt er det på området for borgere med handicap, at kommunerne oplever de relativt mindste udfordringer i deres arbejde og mindst behov for ekstern understøttelse. De andre områder ligger omkring midten. Det er også tydeligt, at der er en sammenhæng mellem størrelsen af udfordringerne og størrelsen af understøttelsesbehovet, idet målgruppepunkterne falder på en diagonal linje i figuren. Dette understøttes også af, at sammenhængen mellem udfordringernes størrelse og behovet for understøttelse viste sig signifikant for hver af undermålgrupperne i målgruppeafsnittene i kapitel 3. De målgrupper, hvor den kommunale arbejdsudfordring er størst, er samtidig de målgrupper, hvor kommunerne oplever størst behov for ekstern understøttelse fra Socialstyrelsen eller andre aktører.

Forskellen mellem de overordnede områder dækker imidlertid over en række forskelle mellem de specifikke målgrupper på hvert område. På området for borgere med psykiske vanskeligheder oplever kommunerne de største udfordringer i arbejdet med målgrupperne af borgere med svære psykiske diagnoser og borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker (borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)). Omvendt angiver kommunerne, at de oplever den laveste grad af udfordringer i arbejdet med målgruppen af borgere med fysiske handicap, mens der opleves noget større udfordringer og understøttelsesbehov i arbejdet med de voksne med kognitiv funktionsnedsættelse.

Trods disse forskelle er det værd at fremhæve, at kommunerne samlet set oplever udfordringer i arbejdet med alle de undersøgte målgrupper. Kommuner oplever som minimum mindre udfordringer i arbejdet med samtlige målgrupper, og for størstedelen af målgrupperne oplever kommunerne snarere ret store udfordringer. Det ses ved, at målgruppepunkterne mindst ligger omkring mindre udfordringer (2) på den vandrette akse, og ved, at størstedelen faktisk ligger tættere på ret store udfordringer (3). Der opleves således reelle udfordringer på tværs af voksensocialområdet, men de er større i arbejdet med nogle målgrupper end i arbejdet med andre.

Figur 4.2 Oversigt over kommunale udfordringer og understøttelsesbehov for alle ni målgrupper

Note: Punkterne viser den gennemsnitlige størrelse af kommunernes udfordringer på skalaen 1-4 og det gennemsnitlige behov for understøttelse på skalaen 1-4 for hver af målgrupperne. Høje værdier betyder, at hhv. udfordringer og understøttelsesbehov er større.

Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer og meget store behov for understøttelse =4, ret store udfordringer og ret store behov for understøttelse=3, mindre udfordringer og mindre behov for understøttelse=2, slet ingen udfordringer og slet ingen behov for understøttelse =1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

4.2.2 Særlige udfordringer hos kommunerne: Koordinering mellem sektorer er den største udfordring

De kommunale udfordringer på voksensocialområdet, ser ud til at være drevet af nogle specifikke problemstillinger. Tabel 4.1 sammenfatter resultaterne om de specifikke målgruppeudfordringer på tværs af voksensocialområdet. Billedet er helt entydigt, at kommunerne har særlige udfordringer med koordinering på tværs af sektorer. Det kan eksempelvis være i koordineringen med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger, koordineringen med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder, eller koordineringen af en helhedsorienteret indsats på tværs af social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet. På tværs af voksensocialrådets målgrupper fremhæver respondenterne også i de åbne svarkategorier i spørgeskemaundersøgelsen, at koordineringen på tværs af sektorområder og fagligheder udgør en helt central udfordring, som kommunerne endnu ikke har fundet løsningen på.

Også omlægningen til tidlig og forebyggende indsats nævnes generelt som en central kilde til udfordringer i arbejdet på voksensocialområdet. Af de åbne svarkategorier i spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at mange kommuner har fokus på en tidlig og forebyggende indsats. Der fremhæves dog også forskellige aspekter, der kan udfordre en tidlig kommunal social indsats, herunder blandt andet at man på socialområdet ikke altid får kendskab til borgerne, før de får brug for mere

massiv hjælp. Dette både i forhold til borgere, som udskrives fra behandlingspsykiatrien, borgere som er kendt fra børnesocialområdet, sofa-surfere, der har været hjemløse et stykke tid, før det blev et problem, og psykisk sårbare unge, som man ofte har kendskab til i uddannelses- og beskæftigelsesystemet, før man får kendskab til dem på socialområdet.

I forhold til, at borgerne på voksensocialområdet bliver ældre, ligger der også nogle konkrete udfordringer i at finde de rette indsatser og i at løfte kompetence- og vidensniveauet hos fx de fagprofessionelle. Her består udfordringerne som nævnt mere konkret i, at der er behov for tilbud, der både kan varetage plejebestand og en specialiseret pædagogisk indsats, samt at ændringer i borgernes somatiske tilstand kræver koordinering på tværs af fagligheder, hvilket udfordrer en helhedsorienteret og sammenhængende indsats.

Table 4.1 Specifikke målgruppeudfordringer for voksensocialområdets målgrupper (gennemsnit for graden af specifikke udfordringer i aspekter af arbejdet med voksensocialområdets målgrupper)

	Borgere med psykiske vanskeligheder	Borgere med handicap	Udsatte borgere	Stigende alder på voksensocialområdet
Koordinering sektorer imellem	3,0	2,6	2,6	2,5
Omlægning til tidlig/ forebyggende indsats	2,6	2,4	2,5	2,2
Koordinering forvaltninger/ afdelinger imellem	2,5	2,2	2,3	2,2
Indsatser til målgruppen	2,5	2,3	2,2	2,4
Kompetencer og viden	2,4	2,2	2,1	2,4
Implementering af metoder og indsatser	2,4	2,2	2,3	2,0
Koordinering bestiller og udfører imellem	2,2	2,1	2,1	2,1

Anm.: I tabellen er de tre største specifikke udfordringer for hvert målgruppeområde markeret med nuancer af rød, hvor det mørkeste felt illustrerer, hvor udfordringerne er størst.

Note: Gennemsnitsstørrelsen af syv specifikke udfordringer på områderne for borgere med psykiske vanskeligheder, borgere med handicap, udsatte voksne borgere, og i forhold til at borgere på det samlede voksensocialområde bliver ældre. Tabellen er sorteret efter billedet på området for borgere med psykiske vanskeligheder.

Respondenter, der svarer ved ikke er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: Meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen = 1.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

4.2.3 Forskelle i størrelsen på oplevede udfordringer på tværs af kommunerne

Resultaterne af analyserne gælder for kommunerne generelt. Selvom der er spredning i kommunernes udfordringer og understøttelsesbehov, så er der meget små forskelle på fx store og små kommuner eller mellem kommuner under større og mindre ressourcepres. Det er kun i forbindelse med, at voksensocialområdets målgrupper bliver ældre og får flere somatiske vanskeligheder, at der er bemærkelsesværdige kommuneforskelle (se afsnit 3.6.2).

Litteratur

- Amilon, A., Cramer Jensen, D. & Jørgensen, T. (2016), *Lovende praksis på det specialiserede socialområde (Kort & Klart)*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd & Socialstyrelsen.
- Anckar, C. (2008), On the Applicability of the Most Similar Systems Design and the Most Different Systems Design in Comparative Research. *International Journal of Social Research Methodology*, 11(5): 389–401.
- Benjaminsen, L., Grønfelt, S.T. & Flensborg Jensen, M.C. (2018), *Kompleksitet i borgersager og i opgaveløsningen i socialpsykiatrien. En kvalitativ undersøgelse i fire kommuner*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Børne- og Socialministeriet (2017), *Socialpolitisk Redegørelse 2017*. København: Børne- og Socialministeriet.
- KL (2017), *Fælles om fremtidens Socialpolitik. KL-udspil*. København: KL - Kommunernes Landsforening.
- KL, Børne- og Socialministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet & Finansministeriet (2017), *Styring af det specialiserede voksenområde – værktøjer og cases*. København: KL, Børne- og Socialministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet, Finansministeriet.
- Kommunaløkonomisk Forum (2017), *Fremtidens velfærd*. Konferenceprogram.
- Leersch, B.L. (2002), Asking questions: Techniques for Semistructured Interviews. *Political Science and Politics*, 35(4): 665-668.
- Socialstyrelsen (2018), *Oplæg til prioritering for UIP 2019*. Odense: Socialstyrelsen.
- Økonomi- og Indenrigsministeriet (2018), *Bekendtgørelse af lov om forpligtende kommunale samarbejder, LBK nr. 423 af 30/04/2018 (Gældende)*.

Bilag 1 Metodebilag

Udvikling af guide til semi-strukturerede interview

Det semi-strukturerede design af undersøgelsens fase 1 tillader, at kommunerne selv definerer udfordringer, udfordringernes niveau samt afgrænsninger, der karakteriserer deres aktuelt oplevede udfordringer på det relevante socialområde. I udviklingen af den eksplorative interviewguide er der taget afsæt i en række overordnede temaer udledt fra aktuelle publikationer⁵ vedrørende det pågældende undersøgelsesområde, i dette tilfælde voksensocialområdet. Der er inddraget publikationer, som behandler voksensocialområdet udgivet af fx KL, Børne- og Socialministeriet, Socialstyrelsen samt Kommunaløkonomisk Forum. Med udgangspunkt i publikationerne er der udledt en række temaer, som er strukturerende for de eksplorative interview:

- Organisering/koordinering
- Budget/udgifter
- Ledelse og styring
- Strategi og prioritering
- Kvalitet/virkning
- Målgrupper/indsatstyper/tilbud.

Temaerne er udledt for, på et overordnet plan, at fokusere interviewspørgsmålene, at sikre, at interviewene afdækker kommunernes udfordringer og problemstillinger bredt samt for at sikre komparativt sammenlignelige interview. Guide til semi-strukturerede interview forefindes i Bilag 2.

Udvælgelse af respondenter

Der er udvalgt 8-10 kommuner samt to relevante interessenter. De kommunale informanter udgøres af social- eller fagchefer, da vurderingen er, at disse både besidder strategisk og konkret indsigt i udfordringer og problemstillinger relateret til håndteringen af områdets målgrupper. Kommunerne er udvalgt ud fra et *Most Different Systems Design*-design, således, at der mellem kommunerne opnås maksimal variation inden for følgende parametre:

- Indbyggertal
- Udgiftspres på det gældende socialområde
- Udgiftsbehov på området
- Organisatoriske forhold i form af kommunernes overordnede administrative struktur
- Geografisk placering
 - Variation med hensyn til land/by.

⁵ KL (2017), Fælles om fremtidens Socialpolitik.
Kommunaløkonomisk Forum (2017), *Fremtidens velfærd*.
Børne- og Socialministeriet (2017), *Socialpolitisk redegørelse 2017*.
KL, Børne- og Socialministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet og Finansministeriet (2017), *Styring af det specialiserede voksenområde – værktøjer og cases*.
SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd og Socialstyrelsen (2016), *Lovende praksis på det specialiserede socialområde*.
VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (2018), *Kompleksitet i borgersager og i opgaveløsningen i socialpsykiatrien – En kvalitativ undersøgelse i fire kommuner*.
Socialstyrelsen (2018), *Oplæg til prioritering for UIP 2019*.

Disse parametre forventes potentielt at kunne have indvirkning på kommunernes oplevelse af udfordringer på det relevante socialområde.

Derudover er der gennemført interview med to udvalgte interessenter for at få belyst kommunernes udfordringer og problemstillinger på det relevante område tværkommunalt.

Gennemførelsen af de semi-strukturerede interview

Forud for de semi-strukturerede interview er der udsendt et følgebrev med information om baggrunden for undersøgelsen, hensigten med interviewet og en overordnet begrundelse for, hvorfor den pågældende social- eller fagchef er udvalgt som informant. På baggrund af en tilkendegivelse fra social- eller fagcheferne i forhold til at deltage i undersøgelsen er der taget telefonisk kontakt til de pågældende med henblik på at aftale et tidspunkt for interviewet. Selve interviewet er foretaget telefonisk og varigheden er ca. én time.

Da formålet med interviewene har været at afdække praksisfeltet og de udfordringer og problemstillinger som optager praksisfeltet, er interviewene gennemført som semi-strukturerede interview. Den semi-strukturerede tilgang er formålstjenestelig i denne sammenhæng, da det er vanskeligt forud for undersøgelsen at afgrænse de perspektiver, kommunerne måtte have på de udfordringer og problemstillinger, de oplever på voksenalområdet. Med den semi-strukturerede tilgang har det været muligt at udvise fleksibilitet over for nuancer og eventuel variation kommunerne imellem og på den måde sikre, at undersøgelsen favner den kommunale virkelighed. Semi-strukturerede interview tillader en undersøgende og nysgerrig tilgang til at identificere oplevede udfordringer på det givne område, hvilket sikrer, at man ikke overser centrale problemstillinger og udfordringer, ved på forhånd at have defineret, hvad der spørges ind til over for kommunerne.

Bearbejdning af interviewdata

Kodningen af interviewdata er foretaget parallelt med gennemførelsen af interviewene. Under interviewene er de udfordringer og problemstillinger, som informanterne italesætter, registreret i et Excel-ark. Excel-arket er struktureret ud fra de overordnede temaer, der forud for gennemførelsen af interviewene er identificeret i de aktuelle publikationer for området, som beskrevet ovenfor. Excel-arket er anvendt i forbindelse med alle interviewene, og der er løbende registreret nye temaer samt noteret, hvis flere informanter italesatte den samme udfordring eller problemstilling. Efter sidste interview har Excel-arket således indeholdt bruttolisten af identificerede udfordringer samt viden om, hvor mange af de kommunale repræsentanter der har italesat de enkelte udfordringer eller problemstillinger.

Identifikation af udfordringer til spørgeskemaundersøgelsen

Med udgangspunkt i Excel-arket beskrevet ovenfor er der gennemført en kondensering af de identificerede problemstillinger og udfordringer i de tilfælde, hvor flere kommuner italesætter de samme problemstillinger eller udfordringer, men med forskellige nuancer. På baggrund af kondenseringen er de identificerede udfordringer og problemstillinger fremstillet samlet i et katalog over udfordringer, med angivelse af, hvor mange informanter der har italesat den enkelte udfordring.

Kataloget har efterfølgende dannet grundlag for en prioritering af udfordringerne til den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse. Kataloget af identificerede udfordringer findes i Bilag 4.

For det første er der gennemført en drøftelse af udvalgte udfordringer med undersøgelsens interessentfølgegruppe bestående af repræsentanter fra kommunale organisationer og foreninger. Formålet med drøftelsen var at få flere nuancer på udvalgte udfordringer samt at afprøve dem i forhold til, hvor genkendelige og udbredte udfordringerne er på tværs af kommunerne.

For det andet er der gennemført en kvalificering af de identificerede udfordringer i kataloget. Kvalificeringen er gennemført som en struktureret gennemgang af nyligt gennemførte danske analyser og centrale policydokumenter på voksensocialområdet⁶ med henblik på at vurdere udfordringernes væsentlighed på tværs af de danske kommuner. Oversigt over resultatet af kvalificeringen findes i Bilag 5.

For det tredje er der gennemført en proces i Socialstyrelsen, hvor udfordringer, der er relevante i forhold til Socialstyrelsens samlede strategiske arbejde med udvikling af virksomme sociale indsatser og vidensunderstøttelse af det sociale område, blev valgt til, mens udfordringer, som Socialstyrelsen ikke meningsfuldt ville kunne understøtte kommunerne i håndteringen af, blev valgt fra.

De udfordringer, som Socialstyrelsen har udvalgt til at indgå i spørgeskemaundersøgelsen, er bearbejdet af VIVE med henblik på at indkredse udfordringerne, så de betegner afgrænsede problematikker, der kan afdækkes i spørgeskemaundersøgelsen. På baggrund af bearbejdningen er der udledt ni målgrupper samt syv typer af udfordringer på voksensocialområdet, der tilsammen danner grundlaget for udarbejdningen af spørgsmål til spørgeskemaundersøgelsen. Bearbejdningen er kvalificeret af seniorforskere og seniormedarbejdere ved VIVE med stor indsigt i voksensocialområdet.

Identifikation af population til spørgeskemaundersøgelsen

Respondentgruppen til spørgeskemaundersøgelsen udgøres af kommunernes social- eller fagchefer for det givne socialområde, da disse besidder både strategisk og konkret indsigt i udfordringerne for de enkelte og på tværs af de forskellige målgrupper inden for området.

Udvikling af spørgeskema

Spørgeskemaet er udviklet på baggrund af de prioriterede tematikker og de identificerede målgrupper. De specifikke målgrupper har dannet rammen for udarbejdelsen af spørgeskemaundersøgelsen, mens de identificerede typer af udfordringer er omsat til et spørgsmålsbatteri, som stilles til hver af de specifikke målgrupper.

Spørgeskemaet er udviklet, så det både indeholder lukkede spørgsmål relateret til hver af de specifikke målgrupper, herunder fx typen af udfordring, der relaterer sig til arbejdet med de enkelte målgrupper, og størrelsen på udfordringen, samt åbne svarkategorier, hvor respondenterne kan angive andre oplevede udfordringer eller problemstillinger, end dem, der specifikt spørges ind til. Derudover afsluttes spørgeskemaet med, at den enkelte respondent bliver bedt om at prioritere de tre

⁶ KL (2017), Fælles om fremtidens Socialpolitik.
Kommunaløkonomisk Forum (2017), *Fremtidens velfærd*.
Børne- og Socialministeriet (2017), *Socialpolitisk redegørelse 2017*.
KL, Børne- og Socialministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet og Finansministeriet (2017), *Styring af det specialiserede voksenområde – værktøjer og cases*.
SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd og Socialstyrelsen (2016), *Lovende praksis på det specialiserede socialområde*.
VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (2018), *Kompleksitet i borgersager og i opgaveløsningen i socialpsykiatrien – En kvalitativ undersøgelse i fire kommuner*.
Socialstyrelsen (2018), *Oplæg til prioritering for UIP 2019*.

største udfordringer eller problemstillinger på det givne område i kommunen. Spørgeskemaet findes i Bilag 7.

For at understøtte en høj svarprocent er spørgeskemaet udarbejdet, så svartiden er maksimalt 20-25 minutter.

Pilottest af spørgeskema

Forud for udsendelse af spørgeskemaet er det gennemlæst af Socialstyrelsen, herunder Socialstyrelsens relevante fagkontorer. Herudover er spørgeskemaet pilottestet af to social- eller fagchefer. Efter tilretning af spørgeskemaet er det opsat elektronisk og gennemtestet i forhold til de tekniske funktioner.

Udsendelsen af spørgeskema

Forud for udsendelsen af spørgeskemaet er der udsendt et følgebrev fra direktør/afsenderorganisation på mail for at annoncere, at der ville blive udsendt et spørgeskema, samt en anmodning om respondenternes deltagelse i undersøgelsen.

Spørgeskemaet er gennemført i softwareprogrammet SurveyXact og udsendes elektronisk via mail. I udsendelsesmailen indskræpes det, at der afgives et svar pr. kommune, og at besvarelsen af spørgeskemaet muligvis vil indbefatte, at flere forskellige fagchefer må bidrage med viden i besvarelsen.

Der er i løbet af perioden for spørgeskemabesvarelsen udsendt tre elektroniske rykkere til respondenterne samt foretaget en telefonisk opfølgingsrunde 5 dage for svarperiodens udløb. Spørgeskemaet har været åbent for besvarelse i fire uger. Denne procedure har resulteret i en meget høj svarprocent (77 %).

Analyse af data

Data fra spørgeskemaundersøgelsen er blevet behandlet i henholdsvis Excel og STATA. På baggrund af data er der gennemført analyser, der belyser:

- For hvilken undermålgruppe er udfordringerne størst?
- Sammenhængen mellem størrelsen af udfordringen og kommunernes angivelse af deres behov for hjælp til at håndtere udfordringen
- Sammenhængen mellem kommunekarakteristika (kommunestørrelse, udgiftspres) og størrelsen af udfordringerne samt kommunernes behov for hjælp
- Hvad der kendetegner udfordringerne?

Opgørelse af kommunestørrelse:

Opgørelse af kommunestørrelse er angivet ved kommunens indbyggertal pr. 1. januar 2018.

Opgørelse af udgiftspres:

Kommunernes udgiftspres er beregnet som et indeks, hvor landsgennemsnittet er = 100, og er defineret ved forholdet mellem kommunens samlede aldersbestemte og socioøkonomiske udgiftsbehov (som opgjort af Økonomi- og Indenrigsministeriet) og kommunens resourcegrundlag. Det måler dermed, hvor stort kommunens samlede udgiftsbehov er set i forhold til kommunens indtægtsmuligheder.

Bilag 2 Udvalgelse af respondenter til semi-strukturerede interview

Bilagstabel 2.1 Fordeling af kommunale informanter i forhold til udvalgte parametre

	Kommune-størrelse	Ressourcepres	Beregnet udgiftsbehov pr. 18-64 årig	Kommuner med forvaltningsmodel	Kommuner med direktionsmodel med opdelt ansvar mellem direktører	Kommuner med direktionsmodel uden opdelt ansvar mellem direktører
Kommune 1	Større	Lavere	Lavere	x		
Kommune 2	Større	Lavere	Lavere	x		
Kommune 3	Mindre	Lavere	Lavere		x	
Kommune 4	Mellem	Højere	Højere			x
Kommune 5	Mindre	Højere	Højere		x	
Kommune 6	Mindre	Højere	Højere	x		
Kommune 7	Mellem	Lavere	Højere	x		
Kommune 8	Mellem	Højere	Lavere	x		

Bilag 3 Interviewguide til semi-struktureret interview

TEMA	SPØRGSMÅL
<p>Info og briefing</p> <p>(ca. 5. min)</p>	<p>Tak, fordi du har lyst til at medvirke i interviewet. Det kommer til at vare ca. en time.</p> <p>Kort om undersøgelsen: VIVE udfører denne undersøgelse for Socialstyrelsen.</p> <p>Formålet med undersøgelsen er at indsamle aktuel viden om, hvilke udfordringer og vidensbehov kommunerne oplever på voksenalområdet.</p> <p>Viden fra interviewet skal bruges til at skabe et datainformeret grundlag, som kan bidrage til fremtidige politiske og administrative beslutningsoplæg om prioriteringer af midler til udvikling af voksenalområdet.</p> <p>Viden fra projektet udgives som en rapport.</p> <p>Interviewet vil handle om, hvilke udfordringer og problemstillinger du som socialchef/repræsentant for xx oplever på voksenalområdet, i kommunen(erne)? Interviewet er semi-struktureret, og alle udfordringer og oplevede vidensbehov på både et strategisk eller strukturelt niveau er relevante.</p> <p>Interviewet vil vare 1 time.</p> <p>Interviewet vil blive behandlet fortroligt, og alle oplysninger slettes, når undersøgelsen er færdig. Dit navn og din titel samt andre forhold der kan identificere dig eller kommunen/organisation vil blive anonymiseret i rapporten. Hvis du fortryder, kan du altid trække dit bidrag retur.</p> <p>Må vi have lov til at optage interviewet på diktafon? (Slettes efter brug).</p>
<p>1. Strategi og prioritering</p> <p>(ca. 10. min)</p>	<p>Er der særlige tendenser eller udfordringer, som optager jer i kommunen(erne) på voksenalområdet i øjeblikket?</p> <p>Hvad betyder disse udfordringer for opgaveløsningen i kommunen(erne)?</p> <p>Har I foretaget særlige (budgetmæssige) prioriteringer på området?</p> <p>Er der andre problematikker/tendenser, du vil fremhæve som væsentlige?</p>
<p>2. Målgrupper og virkning</p> <p>(ca. 10. min)</p>	<p>Er der målgrupper eller problemstillinger på voksenalområdet, hvor I oplever særlige udfordringer eller vidensbehov?</p> <p>Er der bestemte typer af diagnoser eller problemstillinger, som forandrer sig eller er i vækst? Og hvordan ser/oplever du dette?</p> <p>Er der målgrupper/problematikker, hvor I særligt mangler viden om årsager og virksomme tiltag eller indsatser?</p>
<p>3. Organisering og opgaveløsning</p> <p>(ca. 10. min)</p>	<p>Hvilke opgaver ser du som de mest vanskelige eller komplekse på voksenalområdet?</p> <p>Hvad betyder disse udfordringer for opgaveløsningen i forhold til målgruppen? (forvaltningsniveau og leverandørniveau?)</p> <p>Er der områder, hvor du oplever, at organiseringen af området er vanskeligt eller volder problemer? (hvorfor?)</p>
<p>4. Overgange og koordinering</p>	<p>Oplever du bestemte udfordringer forbundet med samarbejde, overgange og /eller koordinering på voksenalområdet?</p> <p>Hvorfor er samarbejdet/organiseringen særligt vanskeligt/komplekst her?</p>

TEMA	SPØRGSMÅL
(ca. 10. min)	Hvilke konsekvenser har det?
5. Styring og ledelse	Er der områder af voksensocialområdet, hvor du oplever, at kommunen(erne) mangler styringsværktøjer og/eller ledelsesinformation?
(ca. 10. min)	Hvad gør netop dette område svært at styre eller monitorere? Hvilke konsekvenser har det?
Afrunding	Jeg tror, at vi er kommet godt omkring det hele. Tak for dine svar.
(ca. 5. min)	Er der noget, du synes, jeg mangler at spørge ind til, eller har du nogle bemærkninger/spørgsmål her til sidst? Jeg vil til sidst sige mange tak, fordi du ville være med. Det er en stor hjælp for undersøgelsen. Du må endelig kontakte os, hvis der opstår spørgsmål til undersøgelsen (tlf./mail).

Bilag 4 Katalog over identificerede kommunale udfordringer

Overordnet tematik	Bruttoliste over identificerede udfordringer	Væsentlighed*
Data til styring og progressionsmåling	Mangel på gode kommunale nøgletal gør det svært at erfaringsudveksle på tværs af kommunerne	●●●●●●
	Køberkommuner er afhængige af sælgerkommuners udbud	●
	Mangel på viden om de enkelte kommuners tilbud og progression på borgerniveau gør benchmarking vanskelig	●
	Sælgerkommuner er udfordret af at navigere i både eget serviceniveau og andre kommuners serviceniveauer	●●
Intrakommunalt og tværsektorielt samarbejde og koordinering	Den enkelte kommune udvikler egne effektmålingssystemer og opstiller egne succeskriterier for indsatserne, hvilket vanskeliggør sammenligning på tværs af kommunerne	●
	En stigning i antallet af ydelser og indsatser vanskeliggør koordineringen på tværs af indsatser	●●
	Overleveringer af oplysninger om en borger i overgangen fra barn til voksen fungerer ikke optimalt	●●●●●
	Kompleks lovgivning på området for voksne med handicap gør det nødvendigt med en specialisering på myndighedsområdet, hvilket udfordrer helhedsblikket på borgeren	●●
	Borgerne på voksensocialområdet bliver ældre og deres fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager, dette kræver øget koordinering med sundhedssektoren	●
	Det tværsektorielle samarbejde udfordres af mulighederne for at udveksle oplysninger på borgerniveau	●
	Mangel på registre, der fremskriver udviklingen i voksensocialområdets målgrupper, gør det vanskeligt for kommunerne at have den rette tilbudsvifte og kapacitet på det rette tidspunkt	●●●●●●
	Borgere udskrives fra psykiatrien, hvilket udfordrer kommunerne på kapacitet, kompetencer samt pædagogiske og retlige rammer	●●●
	Kommunerne overholder ikke rammeaftalens styringsaftale, hvorfor kapaciteten på de specialiserede tilbud ikke udnyttes	●●
	Væksten i antallet af private botilbud bevirker, at kommunerne står med tomme botilbudspladser	●●
Tilrettelæggelse af indsatsen	Det er vanskeligt at finde gode modeller og arbejdsgange for involvering af borgerne i valget af indsats, tilrettelæggelse af indsatsen og udøvelsen af indsatsen	●
	Det er vanskeligt at finde den gode model for pårørendeinddragelse med henblik på opnå overblik over borgerens nærmiljø og tilrettelæggelse af den gode netværksinddragelse	●●●●●
	Forskellig lovgivning for de forskellige sektorområder vanskeliggør tilrettelæggelsen af en helhedsorienteret indsats på borgerniveau	●●
	Manglen på billige boliger vanskeliggør iværksættelsen af fx housing first	●●●
	Nedsættelsen af flere af de offentlige ydelser gør det vanskeligt at flytte borgere på botilbud, da de ikke har råd til indskud og husleje	●●
	Styringsmodellerne for hhv. stofmisbrugsbehandlingen, alkoholbehandlingen og forsorgshjemmene gør, at borgerne kan indskrive sig selv, og at behandlingsstederne bestemmer, hvornår en borger kan udskrives	●●●
	Magtanvendelser opleves som en udfordring i forhold til at iværksætte indsatser, der matcher borgerens behov i takt med, at disse ændrer sig	●
	Det er en udfordring at udvikle gode faglige anvisninger og vejledninger til arbejde med recovery	●
	Det er en udfordring at ændre kulturen fra omsorgsarbejde til rehabilitering på området for voksne med handicap	●●●●●

Overordnet tematik	Bruttoliste over identificerede udfordringer	Væsentlighed*
Metoder og tilbud	Det opleves som en udfordring at finde det rette tilbud og virksomme indsatser til aktive misbrugere, da problemstillinger vedrørende misbrug og kriminalitet kan eskalere, når borgergruppen samles på botilbud	●
	Det opleves som en udfordring at finde den rette behandling til unge med kognitive funktionsnedsættelser og misbrug	●●●●●
	Det opleves som en udfordring at finde de rette indsatser til borgere med flere komplekse diagnoser	●●●●●
	Det opleves som en udfordring at finde gode metoder til arbejdet med udvikling for voksne med handicap	●●●●●
	Det opleves som en udfordring at finde de rette virksomme indsatser, der matcher målgruppens behov og ønsker, inden for gruppen af unge voksne med psykiske og sociale udfordringer, men som ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne	●●●●●●●

*Væsentlighed er baseret på antallet af respondenter, der har italesat den pågældende problemstilling.

Bilag 5 Litterær kvalificering af udfordringer

Målgruppe	Udfordringer - nettoliste	Vidensvalidering
Udfordringer på tværs af voksenalområdets målgrupper	Behov for fælles tilgang og forståelse af data og registrering på voksenområdet	●●●●
	En stigning i antallet af ydelser og indsatser vanskeliggør koordineringen på tværs af indsatser	●●●
	Overgangen fra barn/ung til voksen på socialområdet	●●●
	Borgerne på voksenalområdet bliver ældre, og deres fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager, dette kræver øget koordinering med sundhedssektoren	●●●
	Borgernes komplekse problembillede stiller krav om, at flere forskellige fageksperter involveres – der mangler gode modeller for at sikre det tværsektorielle og tværfaglige samarbejde	●●●●
	Det er vanskeligt at finde den gode model for pårøndeinddragelse med henblik på opnå overblik over borgerens nærmiljø og tilrettelæggelse af den gode netværksinddragelse	●
	Forskellig lovgivning for de forskellige sektorområder vanskeliggør tilrettelæggelsen af en helhedsorienteret indsats på borgerniveau	●●
Udfordringer på området for voksne borgere med psykiske vanskeligheder	Borgere udskrives fra psykiatrien, hvilket udfordrer kommunerne på kapacitet, kompetencer samt pædagogiske og retlige rammer	●●●●
	Det er vanskeligt at finde gode modeller og arbejdsgange for involvering af borgerne i valget af indsats, tilrettelæggelse af indsatsen og udøvelsen af indsatsen	●
	Det er en udfordring at udvikle gode faglige anvisninger og vejledninger til arbejde med recovery	●●
	Det opleves som en udfordring at finde de rette virksomme indsatser, der matcher målgruppens behov og ønsker, inden for gruppen af unge voksne med psykiske og sociale udfordringer, men som ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne	●●●●
	Der opleves en aktivitetsstigning hos yngre voksne borgere med lettere psykiske problemstillinger, der ikke kan karakteriseres som væsentlig nedsat funktionsevne, fx borgere med angst, spiseforstyrrelser og selvskadende adfærd	●●●
	Det opleves som en udfordring at finde de rette indsatser til borgere med flere komplekse diagnoser	●●●
Udfordringer på området for voksne borgere med handicap	Magtanvendelser opleves som en udfordring i forhold til at iværksætte indsatser, der matcher borgerens behov i takt med at disse ændrer sig	●●
	Det er en udfordring at ændre kulturen fra omsorgsarbejde til rehabilitering på området for voksne med handicap	●
	Det opleves som en udfordring at finde den rette behandling til unge med kognitive funktionsnedsættelser og misbrug	●●
	Det opleves som en udfordring at finde gode metoder til arbejdet med udvikling for voksne med fysisk handicap	●●
	Der opleves en aktivitetsstigning i målgruppen voksne borgere med handicap, fx borgere med autismespektrumforstyrrelser, ADHD, og hjerneskade samt borgere med nedsat kognitiv funktionsevne med udadreagerende adfærd	●●●
	Det er en udfordring at udvikle gode faglige anvisninger og vejledninger til arbejde med recovery	●●

Målgruppe	Udfordringer - nettoliste	Vidensvalidering
Udfordringer på området for udsatte voksne	Der opleves en aktivitetsstigning i forhold til målgruppen yngre borgere med misbrug, herunder særligt i forhold til hashmisbrug	●●
	Trods en indsats og investeringer opleves der fortsat en tilvækst i antal hjemløse, særligt i forhold til de unge borgere	●●

Note:

- KL (2017), Fælles om fremtidens Socialpolitik.
- Kommunaløkonomisk Forum (2017), *Fremtidens velfærd*.
- Børne- og Socialministeriet (2017), *Socialpolitisk redegørelse 2017*.
- KL, Børne- og Socialministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet og Finansministeriet (2017), *Styring af det specialiserede voksenområde – værktøjer og cases*.
- SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd og Socialstyrelsen (2016), *Lovende praksis på det specialiserede socialområde*.
- VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (2018), *Kompleksitet i borgersager og i opgaveløsningen i socialpsykiatrien – En kvalitativ undersøgelse i fire kommuner*.
- Socialstyrelsen (2018), *Oplæg til prioritering for UIP 2019*.
- Workshop afholdt med interessentfølgegruppen.

Kilde: Litterær validering

Bilag 6 Udledning af tematikker som grundlag for spørgeskemaundersøgelsen

	Prioriterede målgrupper og typer af udfordringer identificeret i eksplorative interviews				Målgrupper og typer af udfordringer som grundlag for spørgeskemaundersøgelsen			
Identificerede målgrupper	Borgere med psykiske vanskeligheder	Tidlig udskrivning fra psykiatrien udfordrer på kapacitet, kompetencer, pædagogiske/retlige rammer	At finde de rette indsatser til unge voksne med psykiske og sociale udfordringer, uden væsentlig nedsat funktionsevne	At finde de rette indsatser til borgere med multiple komplekse diagnoser	Borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien	Unge voksne med psykiske og sociale udfordringer, men som ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne	Borgere med multiple komplekse diagnoser og bi-problematikker	
	Borgere med handicap	At finde den rette behandling til unge med kognitive funktionsnedsættelser og misbrug	At finde gode metoder til arbejdet med udvikling for voksne med fysisk handicap	Aktivitetstigning i målgruppen voksne borgere med kognitivt handicap fx autisme, ADHD, hjerneskade mv.	Unge voksne med kognitive funktionsnedsættelser (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug	Borgere med fysisk handicap	Borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme, ADHD, medfødt eller erhvervet hjerneskade)	
	Udsatte voksne	Aktivitetstigning i forhold til målgruppen yngre borgere med misbrug, herunder særligt i forhold til hashmisbrug	Fortsat en tilvækst i antal hjemløse. Særligt i forhold til de unge borgere		Unge over 18 år med hashmisbrug	Unge hjemløse borgere		
	Tværgående målgruppe	Ældre borgere hvis fysiske og somatiske udfordringer stiger kræver øget koordinering med sundhedssektoren			Borgere som bliver ældre og hvis fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager			
Typer af udfordringer	Koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen	At finde de rette indsatser til borgere med multiple komplekse diagnoser	En stigning i antallet af ydelse og indsatser vanskeligere koordineringen på tværs af indsatser	Komplekse problembilleder kræver flere fagekspertiser - model for tværsektorielt og tværfagligt samarbejde	Udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb	Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formål og målsætning med indsatsen ikke kan fastlægges på forhånd		
	Koordinering på tværs af forvaltninger afdelinger	At finde de rette indsatser til borgere med multiple komplekse diagnoser	Overgangen fra barn/ung til voksen på socialområdet	En stigning i antallet af ydelse og indsatser vanskeligere koordineringen på tværs af indsatser	Komplekse problembilleder kræver flere fagekspertiser - model for tværsektorielt og tværfagligt samarbejde	Fx deling af data på borgerniveau mellem forvaltninger	Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning	
	Koordinering på tværs af sektorer	At finde de rette indsatser til borgere med multiple komplekse diagnoser	Forskellig lovgivning på sektorerområder vanskeligere tilrettelæggelsen af en helhedsorienteret indsats	Tidlig udskrivning fra psykiatrien udfordrer på kapacitet, kompetencer, pædagogiske/retlige rammer	Komplekse problembilleder kræver flere fagekspertiser - model for tværsektorielt og tværfagligt samarbejde	Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger	Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder	Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet
	Kompetencer og viden	At finde gode metoder til arbejdet med udvikling for voksne med fysisk handicap	At finde modeller/arbejdsgange for involvering af borgerne i valg, tilrettelæggelse og udøvelse af indsatsen	At finde model for pårørende inddragelse ift. at opnå overblik over nærmiljø og tilrettelægge netværksinddragelse		Fx viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller viden om målgruppen	Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen	Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen
	Indsatser til målgrupperne	At finde de rette indsatser til unge voksne med psykiske og sociale udfordringer, uden væsentlig nedsat funktionsevne	At finde den rette behandling til unge med kognitive funktionsnedsættelser og misbrug	At finde de rette indsatser til borgere med multiple komplekse diagnoser		Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen		
	Implementering af metoder eller indsatser	At ændre kulturen fra omsorgsarbejde til rehabilitering på området for voksne med handicap	At udvikle gode faglige anvisninger og vejledninger til arbejde med recovery			Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery	Fx implementering af metoder
	Omlægning til tidlig og forebyggende indsats					Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing	Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser	

Bilag 7 Spørgeskema

VIVE UNDERSØGER DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE FOR VOKSNE FOR SOCIALSTYRELSEN

Tak, fordi du vil deltage i undersøgelsen om kommunernes centrale udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne.

Hvilke problemer slås man med i kommunerne på det specialiserede socialområde for voksne? Hvor er de centrale udfordringer, og hvad ønsker kommunerne støtte til for at kunne imødegå problemerne med viden og virksomme sociale indsatser?

Det er omdrejningspunktet for denne spørgeskemaundersøgelse, som VIVE gennemfører for Socialstyrelsen.

Undersøgelsens formål er at få systematisk, national viden om kommunernes udfordringer på voksenområdet. Det er første gang, der laves en undersøgelse af denne art.

Resultaterne skal bidrage til at målrette Socialstyrelsens udvikling af ny, praksisnær viden og virksomme sociale indsatser, der effektivt kan understøtte kommunernes arbejde med at sikre progression og velfærd for borgerne.

Spørgeskemaundersøgelsen dækker ikke hele voksenområdet, men fokuserer på de problemstillinger og målgrupper, som en forundersøgelse har vist, at kommunerne er særligt optagede af lige nu.

I spørgeskemaet præsenterer vi dig for en række spørgsmål om forskellige målgrupper på det specialiserede socialområde for voksne, idet vi beder dig tage udgangspunkt i den nuværende situation i din kommune. Du vil også blive bedt om at prioritere de målgrupper, hvor I oplever de største udfordringer. Til sidst i spørgeskemaet vil der være et åbent tekstfelt, hvor du kan angive eventuelle andre centrale udfordringer, som I oplever på det specialiserede voksenområde.

Undersøgelsen har ikke fokus på økonomiske og juridiske forhold.

Socialstyrelsen samarbejder med en interessenfølgegruppe med deltagelse af kommunale chefer og KL, som hjælper os med at fortolke undersøgelsens resultater. I vil modtage et resumé af undersøgelsen i slutningen af 2018.

Det tager ca. 25 minutter at besvare spørgeskemaet. Spørgeskemaet vil være aktivt i perioden frem til og med den 29. juni 2018.

På forhånd tusind tak for din hjælp!

Kontakt

Spørgsmål vedr. spørgeskemaet

Projektleder Katrine Iversen

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Tlf. 33 69 77 02, mail: kaiv@vive.dk

Øvrige spørgsmål:

Specialkonsulent Nadia Jul Jeldtoft

Socialstyrelsen

Tlf. 91 37 02 67, mail: njel@socialstyrelsen.dk **Udskriv hele spørgeskemaet her** 🖨

Oplysninger på den person, der besvarer spørgeskemaet:

Navn: _____

Titel: _____

Kommunenavn: _____

E-mail: _____

OMRÅDET FOR BORGERE MED PSYKISKE VANSKELIGHEDER

I forundersøgelsen har vi identificeret nogle udfordringer, der relaterer sig til arbejdet med en række forskellige målgrupper på området for psykisk sårbare borgere: Borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien; Unge voksne (+18 år) med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne, men som fx har symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse og selvskadende adfærd; Borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug). I det følgende vil vi bede jer svare på, om disse udfordringer kan genkendes i jeres kommune, og hvad der kendetegner udfordringerne.

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien, og hvor store er udfordringerne?

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
<p>Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:</p> <p>Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb</p> <p>Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd</p>	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
<p>Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:</p> <p>Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger</p> <p>Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning</p>	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
<p>Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:</p> <p>Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger</p>	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Fx koordinering med sundhedsvæsnet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder					
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen: Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery					

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Fx implementering af metoder

Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:

Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien:

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selv-skadende adfærd), og hvor store er udfordringerne?

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb

Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd

Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:

Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning

Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:

Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger

Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen:					
Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery					
Fx implementering af metoder					
Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:					
Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Slet ingen

Mindre

Ret store

Meget store

Ved ikke

Fx omlægning til arbejdet
med forebyggende indsatser

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til arbejdet med målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd)?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der

ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne (fx symptomer på angst, lettere spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd):

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med af målgruppen borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug), og hvor store er udfordringerne?

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:

Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb

(1) (2) (3) (4) (5)

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd					
Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:					
Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:					
Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger					
Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige pro-	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
blemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen					
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen:					
Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery					
Fx implementering af metoder					
Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:					
Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser					

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til arbejdet med målgruppen borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug)?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (fx en

psykisk lidelse og samtidigt misbrug):

OMRÅDET FOR VOKSNE BORGERE MED HANDICAP

I forundersøgelsen har vi tilsvarende identificeret nogle udfordringer, der relaterer sig til håndteringen af en række forskellige målgrupper på området for voksne borgere med handicap: Unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme /ADHD) og samtidigt misbrug; Borgere med fysisk handicap; Voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse. I det følgende vil vi gerne bede dig svare på, om disse udfordringer kan genkendes i jeres kommune, og hvad der kendetegner udfordringerne.

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug, og hvor store er udfordringerne?

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb					
Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd					
Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:					
Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:					
Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger					
Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med kompetencer og viden: Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen:					
Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery					
Fx implementering af metoder					
Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:					
Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Slet ingen

Mindre

Ret store

Meget store

Ved ikke

Fx omlægning til arbejdet
med forebyggende indsatser

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området. Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til arbejdet med målgruppen unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen unge med kognitiv funktionsnedsættelse (fx autisme/ADHD) og samtidigt misbrug:

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen borgere med fysisk handicap?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen borgere med fysisk handicap, og hvor store er udfordringerne?

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:

Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd

Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltningsafdelinger:

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
forvaltninger					
Fx koordinering mellem indsats i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:					
Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger					
Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med indsatser til målgruppen:					
Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery					
Fx implementering af metoder					
Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:					
Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser					

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern

understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen borgere med fysisk handicap?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen borgere med fysisk handicap:

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen voksne borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerneskade)?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/ erhvervet hjerneskade), og hvor store er udfordringerne?

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:					
Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd					
Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:					
Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:					
Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering med sund-					

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
hedsvæsnet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder					
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen:					
Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige					

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

tilgange, såsom recovery
Fx implementering af metoder

**Udfordringer med omlægning
til tidlig og forebyggende ind-
sats:**

Fx omlægning til arbejdet (1) (2) (3) (4) (5)
med tidlig opsporing
Fx omlægning til arbejdet
med forebyggende indsatser

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til arbejdet med målgruppen borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerneskade)?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen borgere med kognitiv funktionsnedsættelse (fx borgere med autisme, ADHD eller medfødt/erhvervet hjerneskade):

OMRÅDET FOR UDSATTE VOKSNE

I forundersøgelsen har vi desuden identificeret nogle udfordringer, der relaterer sig til håndteringen af følgende målgrupper på området for udsatte voksne: Unge (+18 år) med hashmisbrug Unge (+18 år) hjemløse borgere. I det følgende vil vi gerne bede dig svare på, om disse udfordringer kan genkendes i jeres kommune, og hvad der kendetegner udfordringerne.

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug, og hvor store er udfordringerne?

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:					
Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd					
Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltningsafdelinger:					
Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:					
Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til bor-					

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
gere med somatiske vanskeligheder					
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen:					
Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:					
Fx implementering af koordinerende sagsbehandler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery					
Fx implementering af metoder					

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:

Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser					

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen unge over 18 år med hashmisbrug:

Hvor store udfordringer oplever I i arbejdet med målgruppen unge hjemløse borgere?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i arbejdet med målgruppen unge hjemløse borgere, og hvor store er udfordringerne?

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen:

Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx fleksibilitet i leveringen af en indsats til borgere, hvor formålet og målsætningen med indsatsen vanskeligt kan fastlægges på forhånd

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger:					
Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer:					
Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger					
Fx koordinering med sundhedsvæsnets i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden:					
Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen

Udfordringer med indsatser til målgruppen:

Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen

(1) (2) (3) (4) (5)

Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:

Fx implementering af koordinerende sagsbehandler

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery

Fx implementering af metoder

Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:

Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af målgruppen unge hjemløse borgere?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med målgruppen unge hjemløse borgere:

TVÆRGÅENDE FOR DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE FOR VOKSNE

I forundersøgelsen har vi derudover identificeret nogle udfordringer, som går på tværs af det specialiserede socialområdet for voksne. Udfordringerne relaterer sig til håndteringen af: At borgerne på det specialiserede socialområde for voksne bliver ældre, og deres fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager. I det følgende vil vi gerne bede jer svare på, om denne udfordring kan genkendes i jeres kommune, og hvad der kendetegner udfordringen.

Hvor store udfordringer oplever I i forhold til den problemstilling, at borgerne på det specialiserede socialområde for voksne bliver ældre, og deres fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager?

- (2) Slet ingen udfordringer
- (1) Mindre udfordringer
- (3) Ret store udfordringer
- (4) Meget store udfordringer
- (5) Ved ikke

Hvad kendetegner udfordringerne i forhold til at håndtere, at borgerne på det specialiserede socialområde for voksne bliver ældre, og deres fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager, og hvor store er udfordringerne?

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Udfordringer med koordinering mellem bestiller og udfører i forvaltningen: Fx udveksling af faglig viden i forbindelse med iværksættelsen af en indsats, herunder i forbindelse med komplekse borgerforløb	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Udfordringer med koordinering på tværs af forvaltninger/afdelinger: Fx deling af data på borgerniveau mellem afdelinger og forvaltninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

	Slet ingen	Mindre	Ret store	Meget store	Ved ikke
Fx koordinering mellem indsatser i de tilfælde, hvor borgeren har en sag i mere end en afdeling/forvaltning					
Udfordringer med koordinering på tværs af sektorer: Fx koordinering med behandlingspsykiatrien ved udskrivning af en borger					
Fx koordinering med sundhedsvæsenet i forhold til borgere med somatiske vanskeligheder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx koordinering af helhedsorienteret indsats på tværs af fx social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet					
Udfordringer med kompetencer og viden: Fx fagprofessionelles viden om håndtering af særlige problemstillinger omkring målgruppen eller særlig viden om målgruppen					
Fx særlige socialfaglige og/eller pædagogiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Fx særlige juridiske kompetencer i forhold til at arbejde med målgruppen					
Udfordringer med indsatser til målgruppen:	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Slet ingen Mindre Ret store Meget store Ved ikke

Fx manglende faglige tilgange og effektive metoder til målgruppen

Udfordringer med implementering af metoder eller indsatser:

Fx implementering af koordinerende sagsbehandler

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx implementering af faglige tilgange, såsom recovery

Fx implementering af metoder

Udfordringer med omlægning til tidlig og forebyggende indsats:

Fx omlægning til arbejdet med tidlig opsporing

(1) (2) (3) (4) (5)

Fx omlægning til arbejdet med forebyggende indsatser

Andet (her kan I beskrive andre typer af udfordringer eller udfolde de udfordringer, som I har indikeret ovenfor)

Nogle af de ovenfor nævnte udfordringer på det specialiserede socialområde for voksne kan løses af kommunerne selv. Andre udfordringer kan have særlig gavn af ekstern understøttelse fra fx Socialstyrelsen eller andre aktører på området.

Hvor stort er behovet for ekstern understøttelse i forhold til håndteringen af, at borgerne på det specialiserede socialområde for voksne bliver ældre, og deres fysiske og somatiske udfordringer tiltager?

- (1) Slet intet behov
- (3) Mindre behov
- (2) Ret stort behov
- (4) Meget stort behov
- (5) Ved ikke

Beskriv gerne, hvad I mere konkret har brug for understøttelse til i forhold til jeres udfordringer med den problemstilling, at borgerne på det specialiserede socialområde for voksne bliver ældre, og deres fysiske og somatiske udfordringer tiltager:

I de forrige spørgsmål har du vurderet nogle udfordringer relateret til en række målgruppeområder. Nu vil vi gerne bede dig angive, hvilke af de nævnte målgruppeområder, I oplever, giver de største udfordringer i jeres kommune? Vælg venligst de tre største udfordringer fra listen nedenunder og prioritér dem med et tal fra 1-3, hvor 1 er den største udfordring. (Angiv tallene 1, 2 og 3)

	1	2	3	Ikke blandt de tre største udfordringer
Målgruppen borgere med svære psykiske lidelser, der udskrives fra behandlingspsykiatrien	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	1	2	3	Ikke blandt de tre største udfordringer
Målgruppen unge voksne med psykisk sårbarhed og sociale udfordringer, der ikke kan karakteriseres ved en væsentlig nedsat funktionsevne, men som fx har symptomer på angst, eller lettere spiseforstyrrelse og selvskadende adfærd	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Målgruppen borgere med komplekse diagnoser og bi-problematikker, det vil sige borgere med flere forskellige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt, fx en psykisk lidelse og samtidigt misbrug	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Målgruppen voksne med kognitive funktionsnedsættelser, fx autisme og ADHD og samtidigt misbrug	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Målgruppen borgere med fysisk handicap	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Målgruppen voksne borgere med kognitive funktionsnedsættelser, fx borgere med autisme, ADHD, hjerneskade	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Målgruppen unge voksne (+18 år) med hashmisbrug	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Målgruppen unge (+18 år) hjemløse borgere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	1	2	3	Ikke blandt de tre største udfordringer
Borgerne på voksensocialområdet, som bliver ældre, og hvis fysiske og somatiske vanskeligheder tiltager	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Du er blevet præsenteret for udfordringer relateret til håndteringen af en række målgrupper på det specialiserede socialområde for voksne, men måske er der andre udfordringer på området, som fylder i din kommune? Beskriv venligst disse udfordringer i feltet herunder:

Vi vil gerne sige mange tak for din besvarelse af spørgeskemaet.

Socialstyrelsen og VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Bilag 8 Beregning af sammenhængsmål

Til beregning af sammenhænge er der i undersøgelsen anvendt sammenhængsmålet Pearson's *r*. Værdierne for de beregnede sammenhænge fremgår af bilagstabel 8.1 og bilagstabel 8.2. Værdierne går fra -1 til +1. Positive værdier indikerer her, at større udfordringer er forbundet med et større behov for ekstern understøttelse i den enkelte kommune, mens negative værdier omvendt betyder, at større udfordringer faktisk er forbundet med mindre understøttelsesbehov. Værdier tæt på nul indikerer, at der ikke er nogen sammenhæng. Det er endvidere undersøgt, om sammenhængene er statistisk signifikante ved hjælp af såkaldte t-test.

Bilagstabel 8.1 Sammenhæng mellem størrelsen på udfordring og behov for hjælp for hver målgruppe

	r	Koef.	p	n
Borgere med psykiske vanskeligheder				
Psykiske lidelser	0,35	0,35**	0,002	76
Sociale udfordringer	0,38	0,39***	0,001	77
Komplekse diagnoser	0,55	0,68***	>0,001	77
Voksne borgere med handicap				
Unge voksne med kognitiv funktionsnedsættelse og samtidigt misbrug	0,46	0,55***	>0,001	70
Fysisk handicap	0,36	1,03**	0,004	64
Voksne med kognitiv funktionsnedsættelse	0,45	0,52***	>0,001	73
Udsatte voksne				
Hashmisbrug	0,49	0,53***	>0,001	66
Hjemløse	0,45	0,45***	>0,001	68
Tværgående på voksenalområdet				
Ældre borgere	0,61	0,62***	>0,001	66

Note: Pearson's *r* og t-test

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018.

Bilagstabel 8.2 Sammenhæng mellem kommunestørrelse og udfordring/behov og mellem ressourcepres og udfordring/behov

	Kommunestørrelse			Ressourcepres		
	r udfordring	r behov	n	r udfordring	r behov	n
Borgere med psykiske vanskeligheder						
Psykiske lidelser	-0,0046	-0,0682	81/76	0,0413	-0,0248	81/76
Sociale udfordringer	0,1170	0,0072	78/77	-0,1543	-0,1042	78/77
Komplekse diagnoser	0,1334	0,0099	77/77	-0,1271	-0,0108	77/77
Voksne borgere med handicap						
Kognitiv funktionsnedsættelse	0,2000 (+)	-0,1417	74/71	-0,0605	-0,1199	74/71
Fysisk handicap	0,1112	0,0766	73/65	-0,0072	-0,1403	73/65
Kognitiv funktionsnedsættelse	0,2556*	0,0016	74/73	0,0427	-0,0936	74/73
Udsatte voksne						
Hashmisbrug	0,0400	0,0910	71/67	0,0321	-0,0100	71/67
Hjemløse	0,0413	0,0075	72/68	-0,0124	-0,1388	72/68
Tværgående på voksenalområdet						
Ældre borgere	0,0665	-0,208	73/66	-0,4412***	-0,3559**	73/66

Note: Pearson's *r* og t-test

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE maj og juni 2018

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD